

Afval scheiden, gewoon apart!

Huishoudelijk Afvalplan Den Haag 2016 – 2020

November 2015

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	4
1. Waaron een nieuw huishoudelijk afvalplan (HAP)?	6
1.1 Wettelijke verplichtingen	6
1.2 Ontwikkelingen in het afvalbeleid.....	7
1.3 Reikwijdte van het HAP 2016 - 2020	8
2. Huishoudelijk afval plan 2012-2015: wat hebben we bereikt?	9
2.1 Organisatie van de afvalinzameling.....	9
2.2 Reguliere Inzameling en dienstverlening	9
2.3 Meer maatregelen voor gescheiden inzameling.....	11
2.4 Inzamelresultaten.....	13
2.5 Waardering voor de dienstverlening.....	14
2.6 Kosten.....	15
3. Wat willen we met het HAP 2016 – 2020 bereiken?	16
3.1 Ambitie op basis van realistische doelstellingen.....	16
3.2 Gedrag en het succes van afvalscheiding.....	16
3.3 Ruimtelijke (fysieke) beperkingen.....	17
3.4 Fysieke beperkingen en sociale cohesie.....	18
3.5 Herbruikbare fracties in het restafval	19
3.6 Doelstelling voor 2020.....	20
4. Wat gaan we doen om het doel in 2020 te halen?	21
4.1 Uitgangspunten voor de keuze van de maatregelen	21
4.2 Afvalscheiding, minder simpel dan het lijkt	23
4.3 Streefbeeld voor de Haagse afvalinzameling	24
4.4 Maatregelpakket 1: het nieuwe inzamelen.....	25
4.5 Maatregelpakket 2: uitbreiden bestaande inzamelvoorzieningen	26
4.6 Maatregelpakket 3: samen werken aan afvalscheiding	29
4.7 Maatregelpakket 4: innovatie	32
4.8 Maatregelpakket 5: afvalbrengstations en scheiding van grof huishoudelijk afval	34

5.	Afvalwereld in beweging	37
6.	Financiën, monitoring en planning.....	40
6.1	Financiën	40
6.2	Monitoring.....	41
6.3	Planning.....	41

Samenvatting

Samen produceren 500.000 Hagenaars elke dag ongeveer 600 ton afval. Dat is ruim 1 kilo per persoon, 75 vuilniswagens vol. Het is voor de gemeente elke dag weer een uitdaging om dit afval in te zamelen, af te voeren, op een verantwoorde manier te (laten) verwerken en de stad weer schoon achter te laten.

In het huishoudelijk afvalplan (HAP) 2012 – 2015 is ingezet op een duurzaam afvalbeheer: het zoveel mogelijk scheiden van afval zodat dat weer opnieuw kan worden gebruikt. Om dat te bereiken hebben we onder andere geïnvesteerd in voorzieningen om het scheiden van afval zo gemakkelijk mogelijk te maken voor de inwoners van onze stad en de inzameling zoveel mogelijk te laten aansluiten bij de wensen van de Hagenaars. Want uiteindelijk is afvalscheiding niet alleen beter voor het milieu, het is ook beter voor onze portemonnee omdat er minder afval tegen hoge kosten hoeft te worden verbrand. En dat zien we ook terug in de afvalstoffenheffing die in Den Haag in 2014 zelfs omlaag is gegaan.

Het huidige HAP loopt in 2015 af. Dat is aanleiding om in een nieuw HAP voor de periode 2016-2020 de resultaten die we de afgelopen jaren hebben geboekt op een rij te zetten en te kijken waar we het afvalbeheer in Den Haag in de komende jaren verder kunnen verbeteren. Daarbij kijken we verder dan alleen de wettelijke verplichtingen die de gemeente heeft. We spelen ook zoveel mogelijk in op ambities van hogere overheden en kijken naar andere steden voor nieuwe ideeën die we in Den Haag goed kunnen gebruiken.

Als grote stad blijft het een uitdaging verschillende soorten afval goed van elkaar te scheiden. Momenteel (peiljaar 2014) wordt in Den Haag ongeveer 15% van het totale fijn huishoudelijk afval gescheiden. Als we daarbij de ruim 75% scheiding bij grof huishoudelijk afval optellen dan komen we in totaal op 31%. In de afgelopen HAP-periode, met de duur van 5 jaar, hebben we in Den Haag een verbetering van het scheidingsresultaat gerealiseerd van 2,5 kilo extra gescheiden afval per inwoner per jaar. In het nieuwe HAP willen we deze groei versterken en gedurende de looptijd van het HAP een toename van 9,5 miljoen kilo per jaar realiseren. Dit komt neer op 20 kilo per inwoner per jaar en een totale afvalscheiding van 35 %. Al met al een fors resultaat.

Het HAP 2016 – 2020 bevat vijf maatregelpakketten om deze doelstelling te realiseren en het duurzaam afvalbeheer in Den Haag verder te verbeteren: invoering van nieuwe inzamelmethoden, uitbreiden van bestaande inzamelvoorzieningen, communicatie en samenwerking met de stad, testen en toepassen van innovaties en verbetering van voorzieningen voor grof huishoudelijk afval.

Onze ambitie stopt echter niet bij 35%. In 2018 maken we de tussenbalans op om te zien of we op koers liggen en om te bepalen welke maatregelen het meest effectief zijn om de hoeveelheid gescheiden ingezameld afval verder kunnen laten groeien tot 40% in 2020. Zonodig worden in 2018 voorstellen voor intensivering gedaan om die 40% te realiseren.

Nascheiding is één van de mogelijkheden om de scheidingsresultaten verder te verbeteren voor sommige afvalfracties. Er is op dit moment echter onvoldoende capaciteit beschikbaar. Daarnaast maakt nascheiding geen deel uit van het huidige verwerkingscontract tussen de gemeente en de AVR. Dat contract loopt nog tot 2020 en de verwachting is dat nascheiding tot die tijd geen substantieel onderdeel zal gaan uitmaken van het Haagse afvalbeheer. Dat neemt echter niet weg dat wij in deze HAP-periode de ontwikkelingen op dit gebied nauwgezet willen volgen en zullen betrekken bij de voorbereidingen van de aanbesteding van de afvalverwerking na 2020.

1. Waarom een nieuw huishoudelijk afvalplan (HAP)?

Samen produceren 500.000 Hagenaars elke dag ongeveer 600 ton afval. Dat is ruim 1 kilo per persoon, 75 vuilniswagens vol. Het is voor de gemeente elke dag weer een uitdaging om dit afval in te zamelen, af te voeren, op een verantwoorde manier te (laten) verwerken en de stad weer schoon achter te laten.

In het huishoudelijk afvalplan (HAP) 2012 – 2015 is ingezet op duurzaam afvalbeheer: het zoveel mogelijk scheiden van afval zodat dat weer opnieuw kan worden gebruikt. Om dat te bereiken hebben we onder andere geïnvesteerd in voorzieningen om het scheiden van afval zo gemakkelijk mogelijk te maken voor de inwoners van onze stad en de inzameling zoveel mogelijk te laten aansluiten bij de wensen van de Hagenaars. Uiteindelijk is afvalscheiding niet alleen beter voor het milieu, het is ook beter voor onze portemonnee omdat er minder afval tegen hoge kosten hoeft te worden verbrand. En dat zien we ook terug in de afvalstoffenheffing die in Den Haag in 2014 zelfs omlaag is gegaan.

Het huidige HAP loopt in 2015 af. Dat is aanleiding om de resultaten die we de afgelopen jaren hebben geboekt op een rij te zetten en te kijken waar we het afvalbeheer in Den Haag in de komende jaren verder kunnen verbeteren. Daarbij kijken we verder dan alleen de wettelijke verplichtingen die de gemeente heeft. We spelen ook zoveel mogelijk in op ambities van hogere overheden en kijken naar andere steden voor nieuwe ideeën die we in Den Haag goed kunnen gebruiken.

1.1 Wettelijke verplichtingen

De gemeente is op grond van de Wet milieubeheer (Wm) verplicht om te zorgen voor de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen. Dit betekent dat de gemeente moet zorgen voor een goede organisatie van de inzameling van het afval en de afvoer en verwerking van het afval goed moet regelen. De regeling in de Wm vloeit voort uit de Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen. Op grond van die richtlijn moet Nederland periodiek een afvalbeheerplan opstellen. Dit Landelijk Afvalbeheerplan (LAP) bevat, naast de bepalingen in de Wm, de opdracht aan gemeenten om de afvalpreventie en afvalscheiding zoveel mogelijk te optimaliseren.

De zorgplicht die de gemeente op grond van de Wm heeft is juridisch uitgewerkt in de Afvalstoffenverordening die elke gemeente moet hebben. De verordening bevat bijvoorbeeld regels voor het aanbieden van huishoudelijk afval. Ook is in de Afvalstoffenverordening vastgelegd dat het college bepaalt wie belast is met het inzamelen van (categorieën van) huishoudelijk afval. In Den Haag is dit Van Gansewinkel Overheidsdiensten.

In het huishoudelijk afval plan (HAP) wordt de (juridische) zorgplicht vertaald in concrete doelstellingen en maatregelen voor de (gescheiden) inzameling en verwerking van het Haagse huishoudelijk afval. Daarmee is het HAP de belangrijkste leidraad voor de praktijk.

1.2 Ontwikkelingen in het afvalbeleid

Het afvalbeleid is in Nederland volop in beweging. Op veel plaatsen ontstaan initiatieven om afvalscheiding te verbeteren. Veel daarvan zijn ook voor Den Haag interessant en krijgen daarom een plek in het HAP 2016 – 2020 in de vorm van een concrete maatregel, een pilot of nader onderzoek.

De initiatieven zijn vaak gericht op het vergroten van het gemak voor bewoners om hun afval te scheiden, bijvoorbeeld door het uitzetten van meer individuele minicontainers en meer afvalfracties *huis-aan-huis* (alternerend) in te zamelen. Proeven in o.a. Zwolle, Arnhem en hier in Den Haag laten een behoorlijke verbetering van de afvalscheiding en een hoge mate van tevredenheid bij de inwoners zien.

Afvalscheiding is bij hoogbouw vaak een probleem omdat er over het algemeen weinig ruimte is bij bewoners thuis om het afval op te slaan. Gemeenten met veel stedelijke hoogbouw zijn daarom op zoek naar mogelijkheden om tot betere scheidingsresultaten te komen. Daarom is als onderdeel van het landelijke programma 'Van Afval Naar Grondstof' (VANG) het project 'Verbetering afvalscheiding en –inzameling hoogbouw' gestart. Omdat Den Haag één van de hoogste percentages hoogbouw heeft, neemt Den Haag actief deel aan dit project.

Om het bewoners nog gemakkelijker te maken is in Amsterdam gestart met een proef waarbij afval gescheiden wordt aangeboden in gekleurde zakken: groen voor etens- en plantenresten, oranje voor plastic en drankenkartons, blauw voor papier en karton en rood voor diverse kringloopspullen. De gekleurde zak is eigenlijk een variant op de gekleurde minicontainer. Het verschil is echter dat de gekleurde zakken in één afvalcontainer mogen worden gegooid. Na inzameling vindt dan *nascheiding* op basis van de kleur van de zakken plaats. Deze vorm van gescheiden inzameling lijkt vooral toegepast te kunnen worden in gebieden waar mensen weinig ruimte hebben om afval in of om het huis op te slaan en hun afval naar centrale containers moeten brengen (bijvoorbeeld laagbouw woningen zonder tuin of hoogbouw).

Nascheiding kan in de toekomst in sterk verstedelijkte gebieden bijdragen aan verdere verbetering van de scheidingsresultaten. Dit geldt vooral voor fracties als kunststof, drankenkartons en metalen. Afvalfracties als papier en textiel zijn minder geschikt voor nascheiding omdat de kwaliteit door vervuiling sterk vermindert en daardoor ook minder waard wordt.

Met het *belonen* van afvalscheiding wordt ook veelvuldig geëxperimenteerd. Veel gemeenten kijken naar de mogelijkheden van tariefdifferentiatie (diftar) waarbij bewoners betalen op basis van de hoeveelheid restafval die zij aanbieden. In Den Haag is in 2008

geconcludeerd dat aan de invoering van diftar in onze stad meer nadelen dan voordelen kleven (RIS153564).

Een andere vorm van beloning is 'geld voor grondstof' volgens het 'Afval Loont'-concept. Hierbij kunnen mensen bij een Afval Loont-filiaal afval gescheiden inleveren en krijgen zij daarvoor een geldbedrag. Daardoor krijgt afval voor hen waarde als grondstof en dat werkt positief voor de motivatie om afval te scheiden. En het mes snijdt aan twee kanten: voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt bieden de Afval Loont-filialen werkgelegenheid. Dit particuliere initiatief is op dit moment alleen nog actief in de Rotterdamse regio. Afval Loont wil dit concept in de toekomst verder in Nederland uitrollen.

De ervaring leert dat gerichte communicatie een positieve invloed heeft op afvalscheiding. De gemeente Arnhem gaat hierin nog een stap verder en zet bij de introductie van een nieuw inzamelsysteem afvalcoaches in. Zij zijn in de wijk aanwezig om voorlichting te geven en vragen van bewoners te beantwoorden. Alle contactmomenten worden benut om zoveel mogelijk persoonlijk te communiceren. En op de dag dat de minicontainers worden geleegd kijken zij mee of er verkeerd afval in de containers zit. Zo nodig nemen zij contact op met de eigenaar.

1.3 Reikwijdte van het HAP 2016 - 2020

Het HAP 2016-2020 beperkt zich tot de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. Bedrijfsafval is dus geen onderdeel van het HAP. Bedrijven zijn wettelijk verplicht om zelf zorg te dragen voor hun afval. Dat neemt echter niet weg dat de gemeente vanuit haar bredere maatschappelijke verantwoordelijkheid ook zal (blijven) bijdragen aan het stimuleren van gescheiden inzameling en verwerking bij bedrijven.

2. Huishoudelijk afval plan 2012-2015: wat hebben we bereikt?

In het HAP 2012 – 2015 was de hoofddoelstelling het vergroten van de hoeveelheid gescheiden ingezameld afval. Alle maatregelen die in het HAP 2012 – 2015 zijn opgenomen om dit doel te bereiken, zijn inmiddels uitgevoerd of in gang gezet.

2.1 Organisatie van de afvalinzameling

Voor de inzameling van huishoudelijk afval heeft de gemeente een overeenkomst gesloten met Van Gansewinkel Overheidsdiensten. Behalve de (gescheiden) inzameling van huishoudelijk afval regelt de overeenkomst ook de afzet van de gescheiden ingezamelde afvalstromen zoals papier, glas, kunststof en textiel. De overeenkomst is in 1998 gesloten en geldt voor onbepaalde tijd.

De feitelijke inzameling van het huishoudelijk afval in Den Haag gebeurt door de NV Haagse Milieu Services (HMS). De HMS is voor 100% in handen van de gemeente. Het management van de HMS is via de hiervoor genoemde overeenkomst opgedragen aan Van Gansewinkel Overheidsdiensten.

2.2 Reguliere Inzameling en dienstverlening

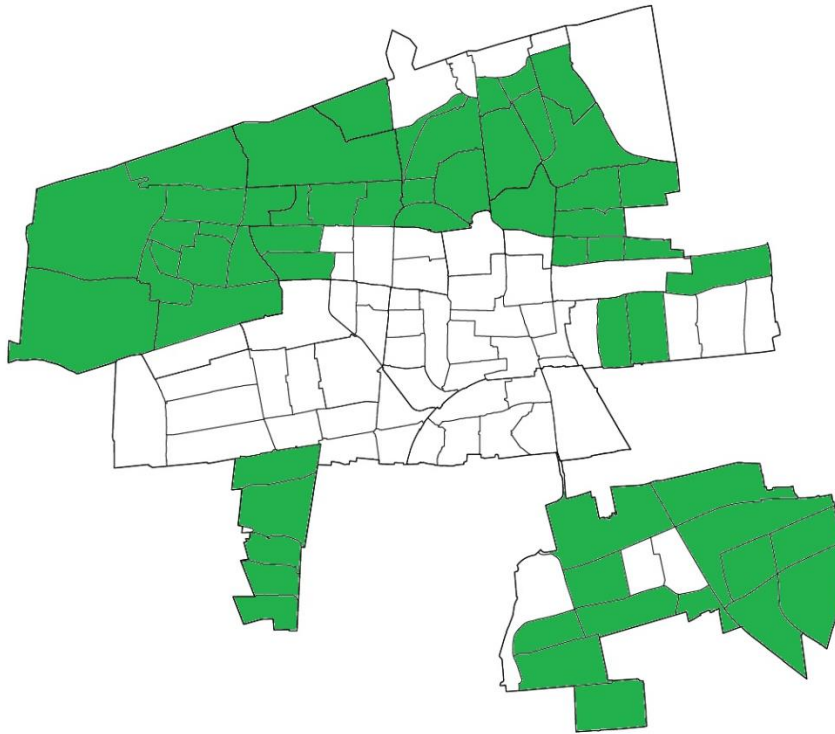
In opdracht van de gemeente wordt door de HMS het huishoudelijk afval ingezameld. Papier, glas, textiel, kunststof verpakkingen, groente,- fruit,- en tuinafval (GFT), klein chemisch afval (KCA) en afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA) worden gescheiden ingezameld. Afvalstromen als papier, glas en textiel kunnen goed worden gerecycled en/of hergebruikt. KCA wordt gescheiden ingezameld omdat het vaak stoffen

bevat die schadelijk zijn voor de gezondheid en/of het milieu.

Papier, glas, textiel en kunststof wordt in Den Haag voornamelijk ingezameld met (ondergrondse) inzamelcontainers in de wijk. Daarnaast wordt papier één keer in de vier weken huis-aan-huis ingezameld. In de meeste laagbouwwijken beschikken de bewoners hiervoor over blauwe minicontainers.

De inzameling van gebruikte kleding vindt ook huis-aan-huis plaats. Dit gebeurt door particuliere organisaties die hiervoor een aanwijzing krijgen. In overwegend laagbouwgebieden wordt het GFT wekelijks huis-aan-huis ingezameld.

Kaart: inzamelgebied GFT (groen gekleurd)

Alle KCA (waaronder batterijen, spaarlampen, verf en medicijnen) en AEEA (onder andere radio's, televisietoestellen, computers, waterkokers, friteuses) kunnen worden ingeleverd bij de afvalbrengstations. Naast deze gemeentelijke voorzieningen kunnen bewoners dit afval ook inleveren bij winkels die deelnemen aan het zogenaamde detailhandel inzamelsysteem (DIS). De zogenaamde oud-voor-nieuwregeling maakt ook onderdeel uit van het DIS: bij aanschaf van een nieuw apparaat kan het oude apparaat worden ingeleverd of meegenomen. Dit kennen we vooral van wit- en bruingoed. AEEA kan ook nog op afroep door de HMS aan huis worden opgehaald.

Het afval dat overblijft, het restafval, wordt in de laagbouw overwegend wekelijks huis-aan-huis ingezameld, veelal met minicontainers. In de hoogbouw gebeurt inzameling

overwegend met in pandige voorzieningen, ondergrondse restafvalcontainers (orac's) of in losse zakken die op straat worden aangeboden en wekelijks worden ingezameld.

Grof huishoudelijk restafval wordt op drie manieren ingezameld: via de afvalbrengstations waar

bewoners zelf hun afval naar toe brengen, op afspraak aan huis ophalen of via circa 20 particuliere kringloopbedrijven (halen en brengen).

Bovenaanzicht afvalbrengstation Plutostraat (Laak)

2.3 Meer maatregelen voor gescheiden inzameling

Om het succes van gescheiden inzameling te vergroten is in het HAP 2012 – 2015 vooral geïnvesteerd in voldoende en goed bereikbare inzamelvoorzieningen en communicatie.

Voldoende en goed bereikbare voorzieningen voor gescheiden afvalinzameling

Op verschillende plekken in de stad zijn extra inzamelcontainers voor glas, papier, textiel en kunststof geplaatst. Als kwaliteitsimpuls voor de buitenruimte zijn, naast de op grote schaal geplaatste ondergrondse restafvalcontainers, op meerdere plaatsen bovengrondse glas- en papiercontainers vervangen door ondergrondse glas- en papiercontainers.¹

Tabel 2.1: aantallen inzamelcontainers per afvalfractie in Den Haag 2010 en 2014

	Papier	Glas	Textiel	Kunststof
2010	285	303	82	40
2014	299	309	112	154

In aanvulling op deze inzamelcontainers zijn bij Haagse laagbouwwoningen 20.000 blauwe minicontainers uitgezet om de hoeveelheid ingezameld papier te vergroten. Daarnaast zijn in 2014 verspreid over de stad 20 elektrobakken voor de inzameling van kleine elektrische

¹ Bij gebruik van ondergrondse containers zijn ook minder containers nodig omdat de capaciteit van ondergrondse containers groter is dan die van bovengrondse containers.

apparaten (AEEA) en batterijen geplaatst. Deze bakken zijn gecombineerd met een ondergrondse container voor glas of papier.

Ook bij de Haagse stadsboerderijen zijn voorzieningen getroffen om afval in te leveren: elektrische apparaten, textiel en (frituur)vetten en oliën. Zo levert de gescheiden afvalinzameling op de stadsboerderijen ook een bijdrage aan het terugdringen van verstopte riolering (minder vetten en oliën door de gootsteen). Het vet wordt uiteindelijk verwerkt tot biodiesel. Daarnaast zijn nog eens zes organisaties aangewezen die in Den Haag textiel mogen inzamelen.

In de laagbouwwijk De Velden in Leidschenveen is een proef uitgevoerd met het huis-aan-huis alternerend inzamelen: de ene week kunststof en andere week restafval. De proef laat veelbelovende resultaten zien: per inwoner is bijna 20 kg kunststof ingezameld. Dat is aanzienlijk meer dan het Haagse gemiddelde van 1,5 kg per inwoner. Uit enquêtes blijkt dat bewoners tevreden zijn over deze manier van inzamelen. Over het algemeen is men verrast over de hoeveelheid kunststof die in hun huishoudens vrij komt. Alternerend inzamelen kan dus blijkbaar ook bijdragen aan bewustwording en daardoor aan een beter scheidingsgedrag.

De bewoners hebben ook aangegeven tevreden te zijn over de inzameling van GFT en het belangrijk te vinden om ook deze fractie te scheiden. Op verzoek is bij ongeveer een derde van de huishoudens opnieuw een minicontainer voor GFT geplaatst.

Communicatie

De hoeveelheid afval die gescheiden wordt ingezameld is niet alleen afhankelijk van de infrastructuur en logistiek. Een essentiële schakel in de keten zijn de bewoners. Zij moeten niet alleen gemotiveerd zijn om afval gescheiden aan te bieden, maar zij moeten bijvoorbeeld ook de weg kunnen vinden naar alle (nieuwe) inzamelvoorzieningen. Een gerichte inzet van communicatiemiddelen is daarvoor nodig.

De huisvuilkalender en de website (www.denhaag.nl/afval) worden structureel gebruikt om bewoners te informeren over afvalscheiding. In aanvulling hierop zijn rondom specifieke acties zoals de landelijke opschoondag, de takkenroute, de compostdag of de afvaltentoonstelling in het Atrium, aanvullende algemene communicatiemiddelen gebruikt (bijvoorbeeld advertenties).

Soms is communicatie (project- of gebiedsgericht) maatwerk, zoals bij de pilot huis-aan-huis inzamelen van kunststof, het bijplaatsen van extra inzamelcontainers voor kunststof en de plaatsing van de elektrobakken. Eind 2014 is lokaal in Den Haag extra aandacht besteed aan de landelijke campagne om glas gescheiden in te zamelen. Glas mag nu ook met resten en deksel in de glasbak. En in september 2015 is voor het eerst de Haagse opruimweek georganiseerd.

2.4 Inzamelresultaten

In het HAP 2012 – 2015 zijn voor een aantal afvalfracties inzameldoelstellingen opgenomen. In onderstaande tabel zijn voor 2010 (0-situatie) en 2014 de inzamelresultaten in kilo's per inwoner weergegeven, afgezet tegen de HAP-doelstelling voor 2015.

Tabel 2.2: Inzamelresultaten 2010, 2014 en doel 2015 (exclusief grofvuil)

	Inzamelresultaat (Den Haag 2010)	Inzamelresultaat (Den Haag 2014)	Doel HAP 2012-2015
	(kg/inw)	(kg/inw)	(kg/inw)
GFT	11	12	15
Papier	20	21	30
Glas	15	14	17
Textiel	1,4	2,1	2
Kunststof	0,6	1,5	2,4
KCA	0,6	0,54	0,6
AEEA	1,6 in restafval	2,3 in restafval	maximaal 1,2 kilo in restafval*

* Dit resultaat wordt gemeten door een sorteeraanlyse

TOTALEN (EXCLUSIEF GROFVUIL)	2010	2014	
Gescheiden	48,60	51,14	+5,0%
Restafval	291,00	284,00	-2,5%
Totaal	339,60	335,14	-1,5%

Het algemene beeld dat uit bovenstaande tabel naar voren komt is dat, ten opzichte van de nulmeting in 2010, de hoeveelheid gescheiden ingezameld fijn huishoudelijk afval (onder andere papier, glas, textiel en kunststof) in 2014 is toegenomen met ruim 2,5 kilo per inwoner (+5%). Tegelijkertijd is de hoeveelheid restafval per inwoner met 7 kilo afgenomen (-2,5%). Er wordt in Den Haag dus niet alleen meer afval gescheiden ingezameld, ook de totale hoeveelheid afval per inwoner is verminderd met bijna 4,5 kilo (-1,5%). Een positief resultaat dus.

Wanneer we naar de inzamelresultaten per afvalfractie kijken dan wordt het beeld iets anders. Niet alle doelen worden gehaald. KCA is nagenoeg gelijk gebleven. Voor GFT en papier zien we een lichte stijging. De toename voor papier is vooral te verklaren door het uitzetten van een fors aantal extra minicontainers. In de gebieden waar deze zijn uitgedeeld is de ingezamelde hoeveelheid vaak verdubbeld.

De positieve resultaten voor textiel en kunststof zijn waarschijnlijk te verklaren door de forse uitbreiding van het aantal inzamelcontainers in combinatie met gerichte communicatie. Daarnaast heeft de inzameling van kunststof een belangrijke volumesprong gemaakt in het gebied waar de pilot met alternerend inzamelen is gehouden (van 1,5 naar 20 kilo per inwoner).

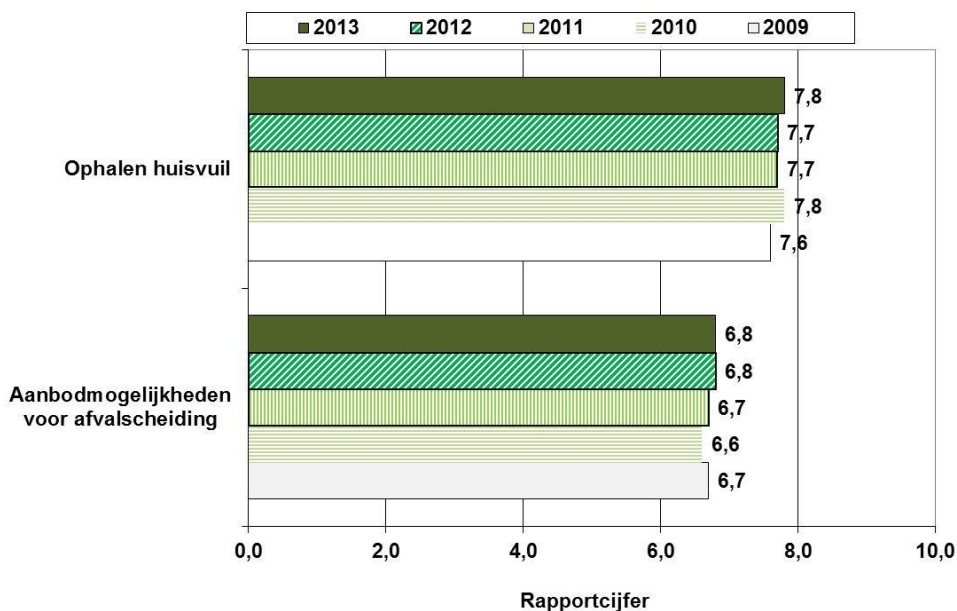
Voor glas is sprake van een lichte daling van het inzamelresultaat. De oorzaak hiervan is niet duidelijk. Dit zou nader moeten worden onderzocht als blijkt dat deze ontwikkeling zich doorzet.

De inzamelresultaten voor AEEA zijn lastig te duiden. Op basis van sorteeraanalyse (momentopname) vallen de resultaten tegen (het aandeel AEEA in het restafval neemt toe). Tegelijkertijd geven de inzamelresultaten bij de elektrobakken (ongeveer 500 kilo per twee weken) en via de elektronica winkels een ander beeld. Ook hier zou nader onderzoek meer duidelijkheid moeten brengen.

2.5 Waardering voor de dienstverlening

Met de investeringen uit het HAP 2012 – 2015 is het dienstverleningspakket voor de inwoners van onze stad uitgebreid en verbeterd. Dat dat wordt gewaardeerd is ook terug te zien in de waarderingcijfers die de Hagenaars in de Stadsenquête geven voor het ophalen van het huisvuil en de mogelijkheden om huisvuil gescheiden aan te bieden. Deze cijfers zijn door de jaren ruim voldoende.

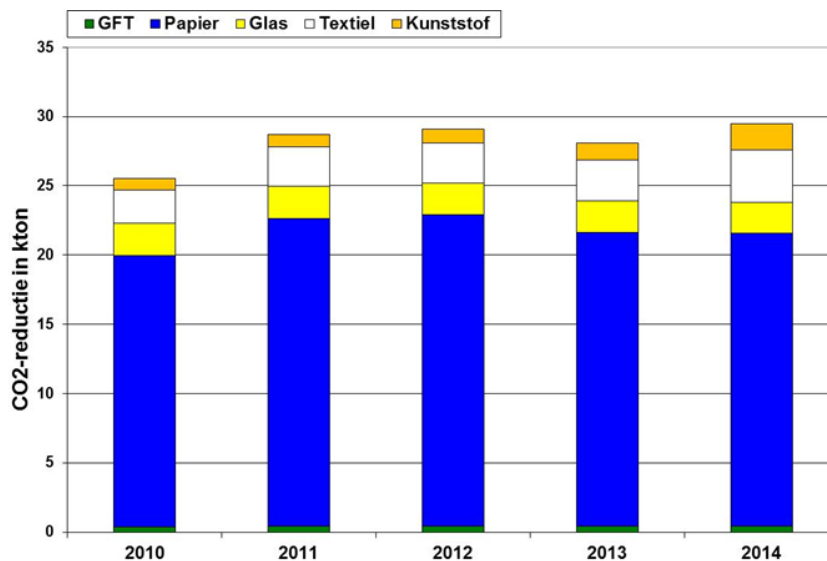
Figuur 1: Gemiddeld rapportcijfer voor de afvalinzameling (bron Stadsenquête)

2.6 Milieurendement van gescheiden inzameling

Milieurendement is één van de afwegingscriteria die de gemeente gebruikt bij beslissingen over gescheiden afvalinzameling. Het milieurendement wordt uitgedrukt in zogenaamde CO₂-equivalenten. Elke kilo afval die gescheiden wordt ingezameld en wordt hergebruikt en die dus niet met het restafval hoeft te worden verbrand, bespaart een bepaalde hoeveelheid CO₂. Op basis van door Agentschap NL ontwikkelde kentallen levert dit voor Den Haag het volgende beeld op:

Figuur 2: CO₂-besparing gescheiden afvalinzameling Den Haag 2010-2014

Bovenstaande grafiek laat zien dat tussen 2010 en 2014 de CO₂ -besparing is toegenomen met ongeveer 20%. Deze verbetering van het milieurendement komt vooral door de toename van de hoeveelheid gescheiden ingezameld kunststof en textiel. In 2014 is door de gescheiden inzameling in totaal ruim 29 kiloton CO₂ bespaard. Uitgaande van een jaarlijkse uitstoot van 8 ton CO₂ per huishouden, komt dit overeen met de jaarlijkse CO₂-productie van 3.600 huishoudens (bron: Milieucentraal, 2015).

2.6 Kosten

De investeringen in de gescheiden afvalinzameling zijn voor een belangrijk deel betaald uit vergoedingen die de gemeente voor de inzameling en verwerking van papier, glas en kunststof heeft ontvangen op grond van het Verpakkingenakkoord 2013-2020. Daarnaast hebben een efficiëntere inzameling en vermindering van de hoeveelheid restafval tot lagere (verwerkings)kosten geleid. In combinatie met de hoge stand van de egalisatiereserve heeft dit in 2014 geleid tot een verlaging van de afvalstoffenheffing.

3. Wat willen we met het HAP 2016 – 2020 bereiken?

Als grote stad blijft het een uitdaging verschillende soorten afval goed van elkaar te scheiden. Goed gescheiden afval levert nieuwe grondstoffen op en kan gebruikt worden om schone energie op te wekken. Daarom willen we de komende periode doorgaan op de ingeslagen weg: Milieurendement, kosten en servicegraad wegen we mee bij keuzes. We maken daarbij slim gebruik van nieuwe technologie. We doen een beroep op bewoners om hun afval gescheiden aan te bieden.

Deze passage uit het coalitieakkoord *Vertrouwen op Haagse Kracht 2014-2018* is het uitgangspunt voor de doelen die we ons voor de komende 4 jaar stellen.

3.1 Ambitie op basis van realistische doelstellingen

In het landelijke programma *Van Afval Naar Grondstof* (VANG) is door de rijksoverheid een forse ambitie voor 2020 geformuleerd: 75% afvalscheiding en maximaal 100 kilo restafval per inwoner. Voor veel gemeenten, met name grotere steden met veel gestapelde bouw en hoge dichtheden, zal het moeilijk zijn om deze ambitie te halen. Dat neemt niet weg dat ook Den Haag zich wil inspannen om aan deze ambitie bij te dragen.

Van al het huishoudelijk afval in Den Haag (grof en fijn) wordt momenteel 31% gescheiden ingezameld. Het *grof huishoudelijk afval* wordt voor zeker 75% na inzameling achteraf gescheiden in een nascheidingsinstallatie. Voor die fractie wordt dus aan de landelijke scheidingsdoelstelling voldaan.

Voor *fijn huishoudelijk afval* (onder andere papier, glas, textiel en kunststof) is scheiding aan de bron (bij de huishoudens) het uitgangspunt. Van het fijn huishoudelijk afval werd in 2014 ongeveer 15% gescheiden ingezameld (zie ook de tabel in paragraaf 2.4).

De Haagse bijdrage aan de landelijke ambitie moet voor de komende 5 jaar dus vooral worden vertaald in realistische doelstellingen voor fijn huishoudelijk afval. Daarvoor is het nodig om vooraf meer inzicht te hebben in de mogelijkheden en onmogelijkheden om het percentage gescheiden ingezameld afval te verhogen. Deze worden in belangrijke mate bepaald door scheidingsgedrag van de inwoners, de (fysieke) beperkingen voor afvalscheiding en de hoeveelheid herbruikbaar afval in het restafval.

3.2 Gedrag en het succes van afvalscheiding

Afvalscheiding is in de kern een vorm van sociaal gedrag dat niet alleen wordt bepaald door normen en waarden maar door een complex van sociale, ruimtelijke en technische factoren. Daarbij moet gedacht worden aan bijvoorbeeld het inzamelingssysteem (haal- of brengsysteem), de beschikbare inzamelvoorzieningen (soorten, ontwerp, ophaal- en ledigingsfrequenties, gebruiksvriendelijkheid, loopafstand) en serviceniveau

(klantvriendelijkheid gemeente en inzamelorganisatie, communicatie en informatievoorziening, bereikbaarheid).

Het is niet mogelijk om in dit complex van gedragbepalende factoren één factor aan te wijzen die duidelijk het verschil maakt. Dit wordt ondersteund door de conclusies van een uitgebreid wetenschappelijk literatuuronderzoek dat in de eerste helft van 2015 in het kader van het landelijke VANG-programma is uitgevoerd.²

3.3 Ruimtelijke (fysieke) beperkingen

In veel grote steden in Nederland zijn de omstandigheden voor afvalscheiding verre van ideaal. Met name in steden met veel hoogbouw en kleine woningen bestaan er grote fysieke beperkingen bij het realiseren van een degelijk en goed functionerend systeem van gescheiden afvalinzameling.

Veel hoogbouw

Hoogbouwwoningen hebben over het algemeen weinig ruimte om afval buitenshuis op te slaan. Ook zijn er nauwelijks stallingsmogelijkheden voor individuele minicontainers op eigen terrein (geen tuin). Daardoor zijn veel woningen niet geschikt voor systemen als het 'omgekeerd inzamelen'. Van de grote gemeenten in Nederland staat Den Haag op de tweede plaats voor wat betreft het percentage hoogbouw.

Tabel 2: percentage hoogbouw³ in de grote gemeenten

Gemeente (175.000+ inw.)	Hoogbouw	Laagbouw
Amsterdam	86%	14%
Den Haag	78%	22%
Rotterdam	73%	27%
Groningen	56%	44%
Utrecht	51%	49%
Breda	33%	67%
Tilburg	33%	67%
Eindhoven	30%	70%
Almere	24%	76%

Bron: CBS 2012

Vloeroppervlak

Tabel 3 laat duidelijk zien dat de woningen in de grote steden ook relatief klein zijn. Ook hier staat Den Haag op de tweede plaats met 40% woningen met een vloeroppervlak van minder dan 75m². Bijna 70% van de woningen in Den Haag is kleiner dan 100 m². Bij een dergelijke beperkte oppervlakte blijft er ook binnenshuis weinig ruimte over voor de (gescheiden) opslag van afval.

² Verbetering afvalscheiding en inzameling hoogbouw – een literatuurstudie naar gedragdeterminanten en interventies, Eindhoven 2015

³ Onder de definitie van hoogbouw vallen een deel van een meergezinshuis, zoals een flatwoning, etage-, boven- of benedenwoning, portiekwoning of maisonnette.

Tabel 3: overzicht vloer oppervlak per woning in de grote gemeenten

Gemeente (175.000+ inw.)	0 tot 75 m2	75 tot 100 m2	100 tot 1000 m2
Amsterdam	60%	25%	16%
Den Haag	40%	28%	32%
Rotterdam	35%	35%	29%
Utrecht	30%	33%	37%
Groningen	25%	30%	45%
Tilburg	21%	22%	57%
Breda	18%	27%	55%
Eindhoven	15%	23%	62%
Almere	14%	26%	60%

Bron: CBS 2014

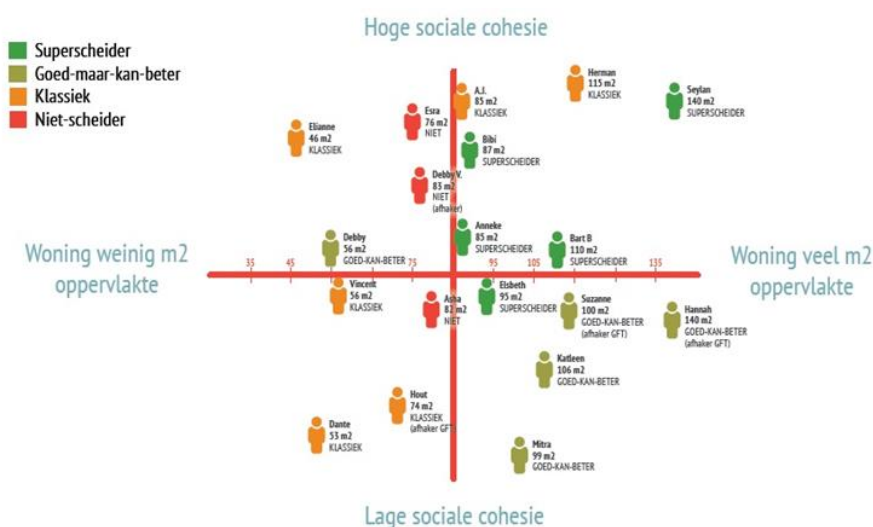
Adressendichtheid

Naast een groot aandeel hoogbouw, beperkt vloeroppervlak per woning heeft Den Haag de hoogste bevolkingsdichtheid van Nederland (bijna 6.000 inwoners per km²). Deze is bijna twee keer zo hoog als Utrecht (3.245 inwoners per km²) en zelfs hoger dan Amsterdam en Rotterdam. Dit zelfde geldt ook voor de omgevingsadressendichtheid. Deze is zeker anderhalf keer hoger dan Utrecht. Deze zeer hoge dichtheid in Den Haag betekent letterlijk minder ruimte en mogelijkheden om in de buitenruimte voldoende afval inzamelvoorzieningen te plaatsen.

3.4 Fysieke beperkingen en sociale cohesie

Hoogbouwgebieden in grote steden kenmerken zich vaker dan gemiddeld door een relatief laag welstandsniveau en een vrij groot verloop van bewoners. Mede daardoor wordt de sociale cohesie in deze gebieden vaak als laag getypeerd. Daardoor zijn mechanismen van sociale beïnvloeding die een rol spelen bij afvalscheiding (voorbeeldgedrag) minder dan gemiddeld aanwezig. Onderstaande figuur is in dit verband illustratief.

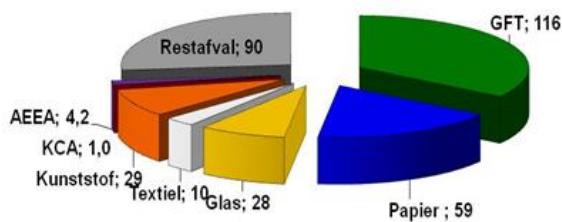
Figuur 3: Relatie tussen afvalscheiding, sociale cohesie en woninggrootte

Bron: Design Innovation Group 2015

3.5 Herbruikbare fracties in het restafval

Het aandeel herbruikbaar afval (papier, glas, textiel, gft, kaca, elektrische apparaten en kunststof) in het Haagse fijn restafval bedraagt ongeveer 75%. Op basis van de grafiek in figuur 4 zou Den Haag in theorie niet alleen kunnen voldoen aan de landelijke scheidingsdoelstelling, maar ook aan de doelstelling van maximaal 100 kilo restafval per inwoner.

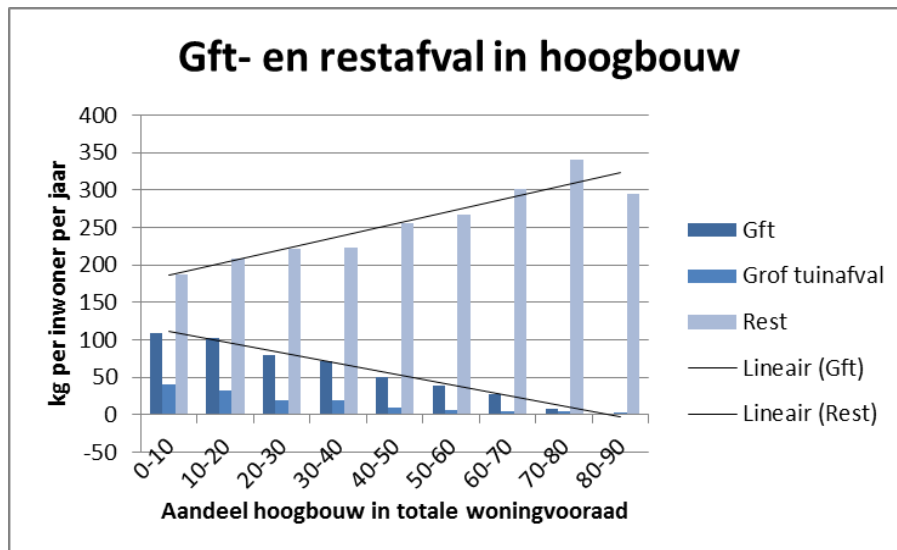
Figuur 4: Aandeel herbruikbaar afval in het Haagse fijn restafval

Bron: sorteeraanlyse CREM

Om de hoeveelheid gescheiden ingezameld afval substantieel te verhogen zijn investeringen in de grootste afvalfracties in beginsel het meest rendabel. De grafiek laat zien dat GFT met 116 kilo veruit de grootste fractie is. De ervaring heeft

echter geleerd dat GFT in sterk verstedelijkte gebieden met veel hoogbouw juist ook de meest problematische fractie is.

Figuur 5: hoeveelheid ingezameld gft en restafval uitgesplitst naar aandeel hoogbouw

Bron: Vereniging van afval verwerkers

De resultaten van bronscheiding vallen in stedelijk gebied met veel gestapelde bouw tegen (kwantiteit en kwaliteit). Ook lukt het tot nu toe niet of nauwelijks om GFT door nascheiding uit het restafval te halen. Vanwege deze tegenvallende resultaten is, zoals voorgenomen in het HAP 2012 – 2015, in 2013 gestopt met het abonnementssysteem voor het inzamelen van GFT.

Daarnaast blijkt uit sorteeranalyses dat in 25% van het fijn restafval nauwelijks bruikbare afvalstoffen zitten. Als we dit optellen bij de ruim 35% GFT in het Haagse fijn huishoudelijk afval, is de conclusie dat de landelijke doelstelling van 75% afvalscheiding voor Den Haag op dit moment niet haalbaar is. De inspanningen zullen zich in het HAP 2016 – 2020 daarom vooral richten op de 40% herbruikbare fracties (papier, glas, textiel, kunststof, KCA en AEEA). Verder zullen kansen worden benut om kleinere afvalstromen zoals (frituur)vetten en oliën, cartridges, piepschuim en cd's gescheiden in te zamelen.

3.6 Doelstelling voor 2020

Op basis van de analyse in de vorige paragrafen kan worden geconcludeerd dat de landelijk geformuleerde ambitie van 75% afvalscheiding en maximaal 100 kilo restafval per inwoner per jaar in 2020, in een sterk verstedelijkt gebied met veel hoogbouw als Den Haag niet haalbaar is. Desondanks zien we in onze stad nog voldoende ruimte voor verbetering.

De cijfers in tabel 2.2 in paragraaf 2.4 laten zien dat we in Den Haag in de afgelopen 5 jaar een verbetering van het scheidingsresultaat met 5% voor het fijn huishoudelijk afval hebben kunnen realiseren. Momenteel wordt in Den Haag ongeveer 15% van het totale fijn huishoudelijk afval gescheiden (inclusief GFT). Als we daarbij de ruim 75% scheiding bij grof huishoudelijk afval optellen dan komen we in totaal op 31%.

Met het HAP 2016-2020 willen we de groei van de vorige HAP-periode vasthouden en gaan daarom voor 35% afvalscheiding in Den Haag. Dat is een toename van 9,5 miljoen kilo, ongeveer 20 kilo per inwoner. Onze ambitie stopt echter niet bij 35%. In 2018 maken we de tussenbalans op om te zien of we op koers liggen en om te bepalen welke maatregelen het meest effectief zijn om de hoeveelheid gescheiden ingezameld afval verder kunnen laten groeien tot 40% in 2020. Zonodig worden in 2018 voorstellen voor intensivering gedaan om die 40% te realiseren.

4. Wat gaan we doen om het doel in 2020 te halen?

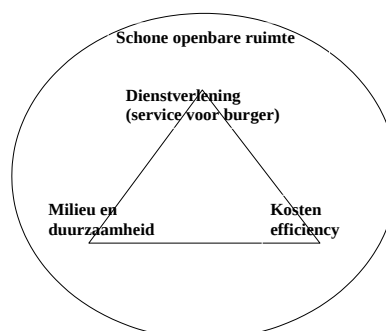
Om het in het vorige hoofdstuk geformuleerde doel in 2020 te halen zijn twee dingen van cruciaal belang:

1. Medewerking van alle inwoners van Den Haag door hun afval zo veel en zo goed mogelijk te scheiden. Zonder de inzet van de mensen in de stad gaan we het niet redden.
2. Gerichtte acties van de gemeente en andere partijen die betrokken zijn bij het Haagse afvalbeheer, om de structuur en de voorzieningen die onze inwoners nodig hebben te realiseren.

In totaal zijn er voor het HAP 2016 – 2020 vijf maatregelpakketten benoemd die de doelstelling van 35% afvalscheiding realistisch haalbaar maken. Bij de tussenbalans in 2018 kan, op basis van de resultaten op dat moment, worden bepaald welke maatregelen het meest effectief zijn om de stap naar 40% te kunnen maken en of daarvoor intensiveringen of aanvullende maatregelen nodig zijn.

4.1 Uitgangspunten voor de keuze van de maatregelen

Het citaat uit het coalitieakkoord aan het begin van hoofdstuk 3 bouwt voort op de vier principes die in het HAP 2012 – 2015 voor het Haagse afvalbeheer zijn geformuleerd. Deze principes zijn ook het uitgangspunt voor de keuze en uitvoering van maatregelen in het HAP 2016 – 2020.

Schoon

Een schone buitenruimte is het visitekaartje van de stad. Vuilniszakken horen daarom niet in het straatbeeld. Den Haag is een stad met relatief veel gestapelde bouw met weinig ruimte om afval binnenshuis op te slaan. Ondergrondse containers (ORAC's) zijn daarvoor een uitkomst. Bewoners kunnen 24 uur per dag, 7 dagen per week hun huisvuil kwijt. Dat betekent ook minder zwerfafval en vervuiling op straat en minder overlast van dieren.

Uiteindelijk zijn het de inwoners van Den Haag die, ongeacht in welk deel van de stad ze wonen, de belangrijkste bijdrage leveren aan het schoon houden van onze stad door hun afval op de juiste manier en op de juiste tijdstippen aan te bieden. Waar het kan zal de gemeente hen daarin ondersteunen met bijvoorbeeld voldoende afvalbakken. En als het moet zal de gemeente handhavend optreden als de spelregels worden overtreden.

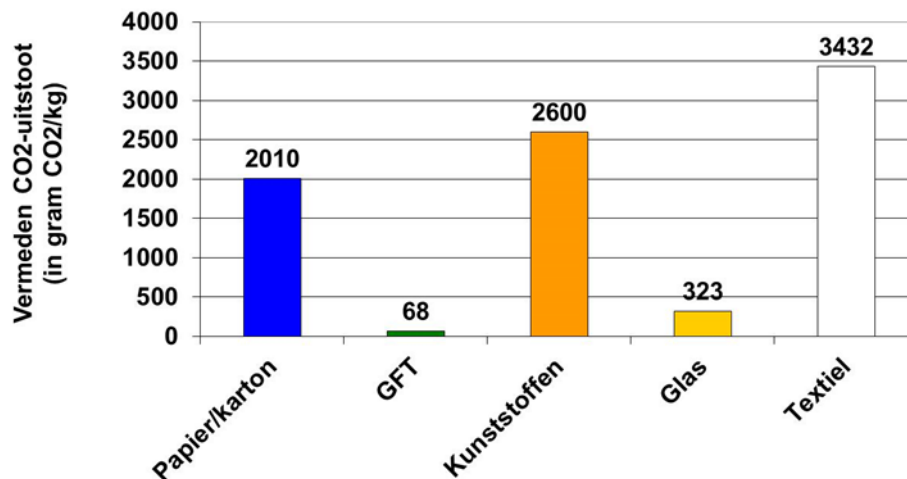
Milieurendement

Het verbranden van afval is niet goed voor het milieu en is daarom duur. Door het afval zoveel mogelijk te scheiden in fracties die we kunnen hergebruiken voor nieuwe producten,

besparen we energie en grondstoffen. Dat is niet alleen beter voor het milieu maar ook voor onze portemonnee.

Het is trouwens niet zo dat het milieurendement voor alle afvalfracties hetzelfde is. Zoals de grafiek in figuur 6 laat zien is het milieurendement van het hergebruik van GFT (uitgedrukt in vermeden grammen CO₂-uitstoot per kilo) veel lager dan het milieurendement van hergebruik van kunststof of textiel.

Figuur 6: milieurendement van hergebruik van 5 afvalfracties

Bron: AgentschapNL

We willen onze inspanningen dan ook vooral richten op de afvalfracties met het hoogste milieurendement. In bijvoorbeeld GFT investeren we alleen op plaatsen waar dat rendabel is.

Serviceniveau

Het serviceniveau heeft enerzijds betrekking op de voorzieningen die de gemeente aan de inwoners van onze stad biedt om hun afval zo eenvoudig en goed mogelijk te scheiden en aan te bieden, en anderzijds op de mate waarin de inwoners van Den Haag die voorzieningen waarderen. Voor een hoog serviceniveau kijken we dus niet alleen naar de 'hardware' en de logistiek van de inzameling, maar ook naar de mogelijkheden en wensen die inwoners hebben om bijvoorbeeld in en om het huis afval te bewaren en aan te bieden. We streven er continu naar om in samenspraak met de inwoners het serviceniveau waar mogelijk te verbeteren.

Kosten

Het inzamelen en verwerken van afval kost veel geld. Door afvalscheiding worden de verwerkingskosten lager, omdat er minder restafval verbrand hoeft te worden. Daarom willen we investeren in de verbetering van de voorzieningen om meer afval gescheiden te kunnen inzamelen. Daarnaast levert afvalscheiding ook geld op. Zo profiteert de gemeente van extra vergoedingen uit het Verpakkingenakkoord. En dat draagt weer bij aan ons

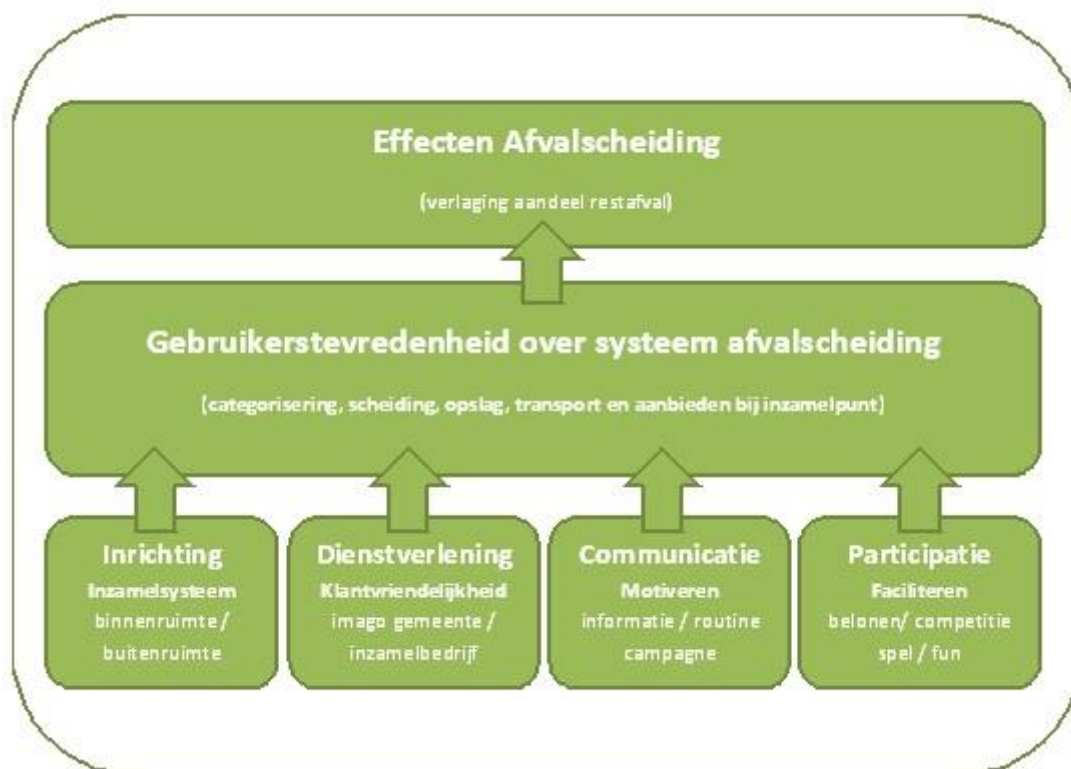
voornemen om tarieven van belastingen en heffingen, dus ook van de afvalstoffenheffing, niet te verhogen (los van inflatieaanpassingen). Dit is vastgelegd in het gemeentelijk belastingplan Den Haag 2015-2018 (*'Lage lasten en minder regels'*, RIS 282205).

Haagse Kracht

In aanvulling op deze 4 uitgangspunten willen we met dit nieuwe HAP ook praktisch invulling geven aan andere elementen uit het coalitieakkoord en daarbij gebruik maken van de Haagse Kracht. Zo willen we in het afvalbeheer de samenwerking tussen gemeente, inwoners en bedrijven voor een schone stad versterken, koplopers de ruimte geven om hun burens, vrienden of collega's te motiveren en enthousiasmeren en een podium te bieden voor (ver)nieuwe(nde) initiatieven. En we willen in het Haagse afvalbeheer kijken of we kansen kunnen creëren voor inwoners van Den Haag met een afstand tot de arbeidsmarkt (social return).

4.2 Afvalscheiding, minder simpel dan het lijkt

Afvalscheiding lijkt een simpele handeling maar is dat niet. Achter afvalscheiding gaat een complexe wereld van gedrag schuil waarbij het uiteindelijke effect afhankelijk is van een scala aan maatregelen en interventies. Onderstaand schema laat zien aan welke 'knoppen' de gemeente kan draaien om het scheidingsgedrag te beïnvloeden en wat, rekening houdend met een optimum in de vier leidende principes in de vorige paragraaf, minimaal nodig is voor een werkend systeem van afvalscheiding.

Er moet minimaal een inzamelsysteem aanwezig zijn waar bewoners een afvalstroom moeten kunnen afgeven ('Inrichting'). Bewoners moeten met vragen minimaal terecht kunnen bij hun gemeente ('Dienstverlening'). Minimale informatie over hoe, wat, waar en waarom moet worden verstrekt aan bewoners ('Communicatie') en bewoners moeten simpelweg mee kunnen doen ('Participatie').

Voor een effectief systeem van gescheiden afvalinzameling moet de gemeente dus aan meerdere 'knoppen' tegelijk draaien. Dat inzicht is de basis voor de vier maatregelpakketten die in de volgende paragrafen worden uitgewerkt om het duurzame afvalbeheer in Den Haag verder te verbeteren.

4.3 Streefbeeld voor de Haagse afvalinzameling

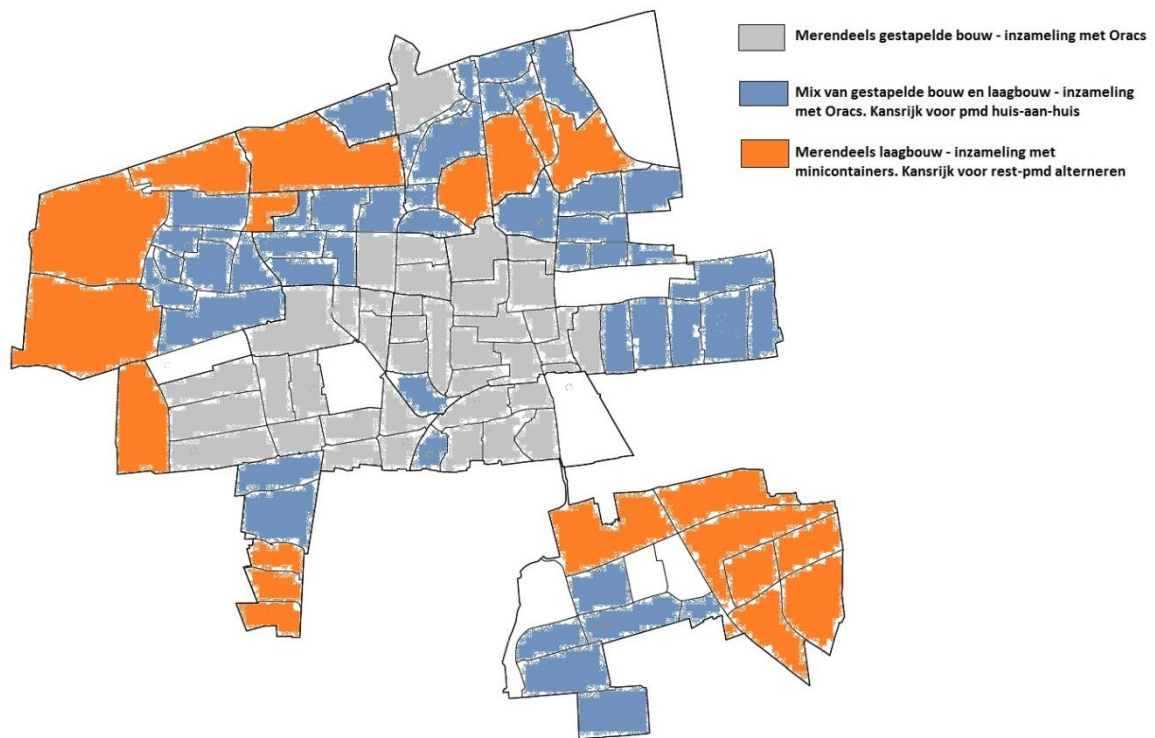
De maatregelen in dit plan zijn gericht op een zo optimaal duurzaam afvalbeheer in onze stad. In sterk vereenvoudigde vorm streven we daarbij het volgende na:

Gebiedstype	Bebouwingstype	Streefbeeld
Centrum gebied	Gestapelde bouw 	Alles ondergronds - orac's of in pandige voorzieningen - sorteerstraten (locatie met inzamelcontainers papier, glas, textiel, pmd) - kca en aeea via detailhandel- inzamelsysteem en elektroboxen - grofvuil digitale afspraak of ABS - overige afvalstromen naar ABS
Randgebied	Mix van gestapelde bouw en laagbouw 	Maatwerk - mix van orac's en in pandige voorzieningen (bij gestapelde bouw) en minicontainers (laagbouw) - waar mogelijk pmd en gft huis-aan-huis - sorteerstraatjes (locatie met inzamelcontainers papier, glas, textiel, pmd) - kca en aeea via detailhandel- inzamelsysteem en elektroboxen - grofvuil digitale afspraak of ABS - overige afvalstromen naar ABS -
Buitengebied	Laagbouw 	Inzameling met behulp van minicontainers - minicontainers per woning; voor papier, pmd; en restafval en/of gft. - alternerend inzamelen - inzamelcontainers voor glas en textiel - kca en aeea via detailhandel- inzamelsysteem en elektroboxen - grofvuil digitale afspraak of ABS - overige afvalstromen naar ABS

4.4 Maatregelpakket 1: het nieuwe inzamelen

In de De Velden in Leidschenveen is het afgelopen jaar een proef gedaan met alternerend huis-aan-huis inzamelen van kunststof en restafval (zie ook paragraaf 2.3). Daarnaast hebben de bewoners de beschikking over een minicontainer voor papier die elke vier weken wordt geleegd. Bij ongeveer een derde van de huishoudens is op verzoek ook opnieuw een minicontainer voor GFT geplaatst.

De proef in De Velden was een succes: de inzamelresultaten zijn aanzienlijk verbeterd en over het algemeen zijn bewoners tevreden over de afvalinzameling. Dit resultaat is in lijn met resultaten van vergelijkbare proeven in onder andere Arnhem, Zwolle en Utrecht. Dit is reden om het nieuwe inzamelen in Den Haag verder uit te rollen bij woningen met voldoende ruimte voor het plaatsen van minicontainers. Daarbij houden we ook de optie open om (op verzoek) een minicontainer voor GFT te plaatsen.

In gebieden waar restafval via ORAC's wordt ingezameld (bijv. Ypenburg) kunnen de scheidingsresultaten worden verbeterd door, naast papier, ook PMD huis-aan-huis in te zamelen. Hiervoor worden in die gebieden extra minicontainers uitgezet. Daarbij willen we ook in deze gebieden de optie open houden om (op verzoek) minicontainers voor GFT te plaatsen.

Papierinzameling

In de afgelopen periode zijn ruim 20.000 blauwe minicontainers uitgezet in Leidschenveen, Loosduinen, Ypenburg, Segbroek, Wateringseveld en Scheveningen. Daardoor is het voor

bewoners gemakkelijker geworden om papier apart te bewaren. Dit heeft veelal geleid tot een verdubbeling van het inzamelresultaat.

Ondanks de voortschrijdende digitalisering is de verwachting dat er een substantiële papierstroom blijft bestaan. Daarom worden de voorzieningen voor huishoudens om papier gescheiden aan te bieden verder uitgebreid. Het streven is om, waar het kan, zoveel mogelijk bewoners te voorzien van de blauwe minicontainers voor papierinzameling. Alle bewoners in laagbouw kunnen nu al (digitaal) een minicontainer voor papier aanvragen. Het gebruik van de minicontainers door bewoners in laagbouwgebieden waarbij de eigen tuin niet bereikbaar is via de buitenruimte zal verder worden gestimuleerd. Hiervoor worden minimaal 5.000 minicontainers beschikbaar gesteld.

Verbetering gescheiden inzameling in de hoogbouw

Veel appartementencomplexen en flats hebben een inpandige ruimte waar het afval door de bewoners wordt verzameld in grote rolcontainers. Deze zogenaamde inpandige voorzieningen bieden kansen voor verbeteringen in afvalscheiding. Op relatief eenvoudige wijze kunnen naast containers voor restafval ook containers voor de inzameling van papier en plastic, metalen verpakkingen (blik) en drankenkartons (PMD) worden geplaatst. In de komende periode worden bij 50 locaties inpandige containers voor papier en PMD inzameling geplaatst.

Maatregelpakket 1:

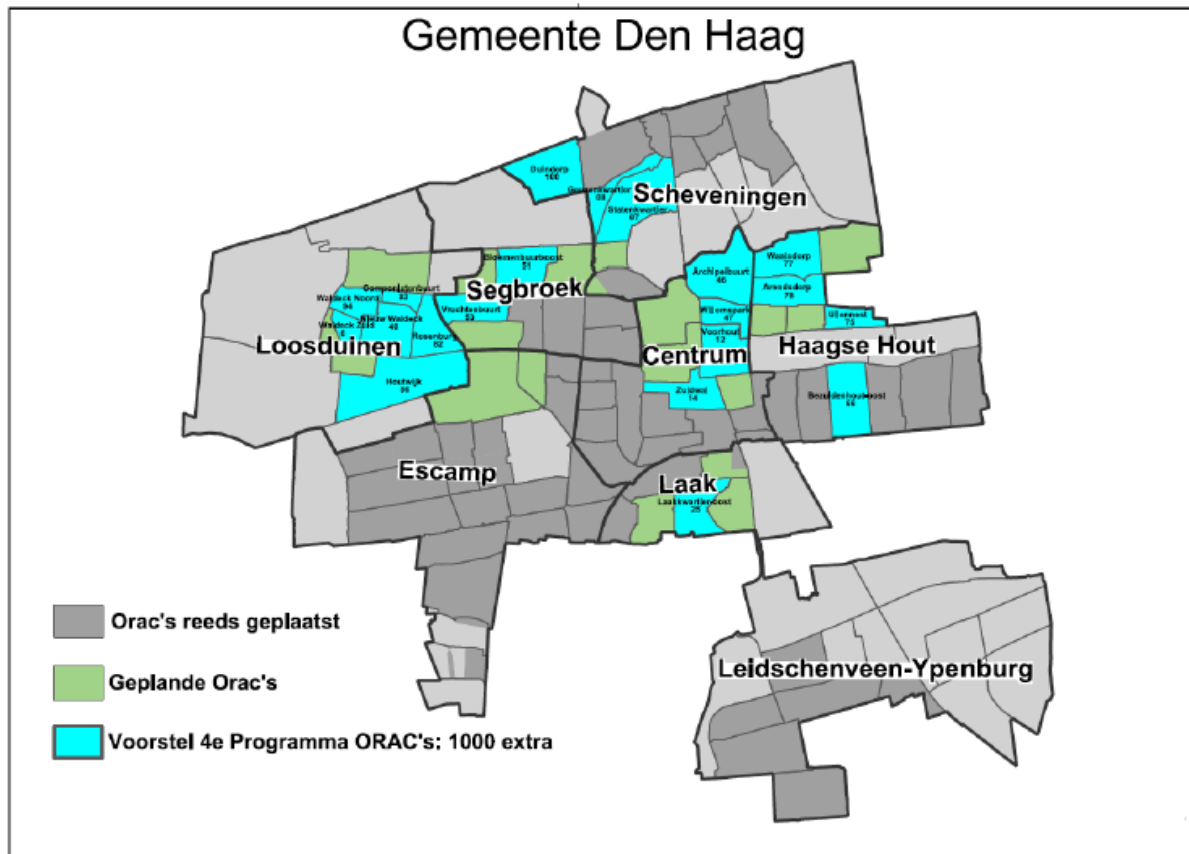
- Alternierend inzamelen wordt verder uitgerold in kansrijke gebieden in Leidschenveen-Ypenburg, Loosduinen, Scheveningen en Wateringse Veld.
- In wijken waar restafval met ORAC's wordt ingezameld zoals in Ypenburg kan naast papier ook PMD en op verzoek GFT huis-aan-huis worden ingezameld. Hiervoor worden minicontainers uitgezet.
- Om de afvalscheiding van papier te verhogen worden 5.000 blauwe minicontainers uitgezet in o.a. delen van Haagse Hout, Segbroek, Scheveningen en Centrum.
- Om de afvalscheiding van papier en PMD in de hoogbouw te verhogen worden op 50 hoogbouwlocaties inpandige inzamelcontainers geplaatst.

4.5 Maatregelpakket 2: uitbreiden bestaande inzamelvoorzieningen

Nog steeds wordt in een deel van Den Haag het huishoudelijk restafval wekelijks ingezameld in losse zakken die op straat worden aangeboden. Omdat dit tot nogal wat vervuiling op straat leidt, wordt ook in de komende jaren onder het motto "de zak van straat" verder gewerkt aan het plaatsen van ondergrondse restafvalcontainers. De voorkeur gaat uit naar inzameling met minicontainers in/bij de eigen woning. Waar dat niet mogelijk is (bijvoorbeeld bij gestapelde bouw/flats) wordt gebruik gemaakt van (collectieve) inpandige voorzieningen. Ontwikkelaars/bouwers/eigenaren moeten die voorzieningen bij de bouw aanbrengen. Bij bestaande gestapelde bouw/flats moeten eigenaren de voorzieningen aanbrengen als dat fysiek mogelijk is. Alleen daar waar dat aantoonbaar niet kan, kunnen in de buitenruimte ondergrondse containers worden geplaatst.

Ondergrondse restafval containers (ORAC's)

In de afgelopen jaren is in Den Haag veel geïnvesteerd in het plaatsen van ondergrondse containers voor restafval (ORAC's). Daardoor is de dienstverlening aan de inwoners van onze stad sterk verbeterd en is de Haagse buitenruimte een stuk schoner geworden.

In de periode 2016-2017 worden nog eens 1.000 extra ORAC's geplaatst voor de inzameling van huishoudelijk restafval. Hiermee komt het totaal op circa 6.000 ORAC's (RIS 280886).

De gemeente heeft blijvend aandacht voor inrichting en beheer. De containers en omgeving moeten schoon zijn en het technisch onderhoud en vullingsgraad van de containers op orde zijn.

Aanpak bijplaatsingen

Niet al het afval belandt in de container. Bij bijplaatsingen gaat het om afval dat naast de inzamelcontainers wordt gezet. Het grootste deel van alle bijplaatsingen bestaat uit klein grofvuil (47%), papier en karton. Bijplaatsingen zijn ongewenst omdat ze leiden tot vervuiling van de buitenruimte. Daarom is op basis van een analyse van de omvang, geografische spreiding en soort bijplaatsingen, een aanpak ontwikkeld die gericht is op (1) het terugdringen van het aantal locaties met (structureel) veel bijplaatsingen en (2) voorkomen dat er nieuwe 'hotspots' ontstaan. De aanpak omvat een mix van maatregelen gericht op

inrichting rond en beheer van de inzamelcontainers, participatie, communicatie en handhaving. Per stadsdeel zijn wijkspecifieke plannen gemaakt voor de aanpak van de bijplaatsingen (RIS 283716).

Afvalsorteerstraten

Op circa 20 plekken in de stad zijn (zowel bovengronds als ondergronds) zogenaamde sorteerstraten ingericht met (ondergrondse) inzamelcontainers voor glas, papier, textiel en kunststof. In de komende jaren willen we het aantal sorteerstraten uitbreiden, waarbij het streven is om in elke wijk een sorteerstraat te realiseren. Op sommige plaatsen in de stad zijn al lokaties waar op dit moment drie fracties worden ingezameld. Deze kunnen naar verwachting relatief eenvoudig worden opgewaardeerd naar volwaardige sorteerstraten. Bezien zal worden of daar dan ook PMD in plaats van alleen kunststof ingezameld kan worden. Hiervoor worden extra ondergrondse inzamelcontainers voor papier (40x), glas (40x), textiel (40x) en PMD (40x) gereserveerd.

In sommige gebieden zoals Centrum, Scheveningen en Laak is de ruimte op straat vaak beperkt. Daar zal het moeilijker zijn om volwaardige sorteerstraten te realiseren.

Het gebruik van containers veroorzaakt geluid. In het geval van de glasbak kunnen bepaalde hinderlijke situaties ontstaan. Op deze plekken zal de gemeente zo veel mogelijk (technisch) maatwerk toepassen om overlast zo veel als mogelijk te voorkomen.

Inzameling op hoofdroutes tijdens de spits terugdringen

De HMS zamelt op werkdagen vooral tijdens 'kantooruren' in. De spits wordt vooral op hoofdroutes in de stad zoveel mogelijk gemeden, omdat huisvuilwagens daar kunnen zorgen voor verminderde doorstroming en filevorming. In de komende periode wordt bekeken of de inzameling nog kan worden geoptimaliseerd om verkeershinder op hoofdroutes en drukke plekken verder terug te dringen. Enige hinder zal echter nooit helemaal te voorkomen zijn. Het afval moet immers wel overal worden opgehaald.

Maatregelpakket 2

- Plaatsen 1.000 ORAC's (zie RIS 280886).
- In hoogbouwgebieden worden extra ondergrondse inzamelcontainers voor papier (40), glas (40), textiel (40) en PMD (40) geplaatst.
- Voortzetten aanpak bijplaatsingen (zie RIS 283716).
- Uitbreiding van het aantal afvalsorteerstraten.
- Optimaliseren van de afvalinzameling tijdens de spits.

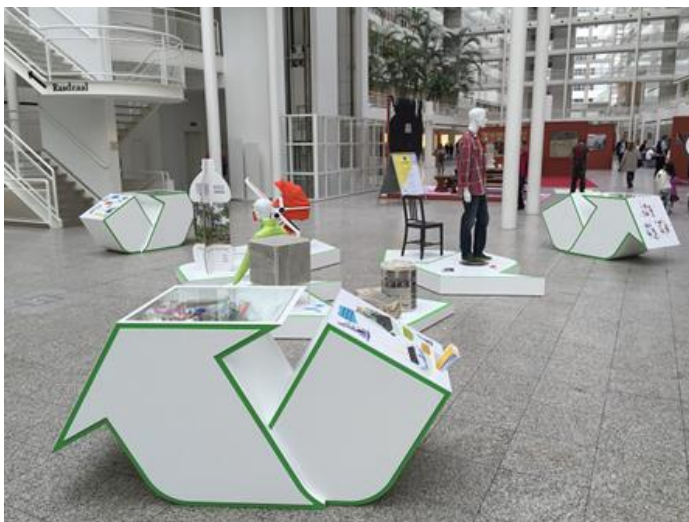
4.6 Maatregelpakket 3: samen werken aan afvalscheiding

Het succes van duurzaam afvalbeheer en dus van afvalscheiding is afhankelijk van een goede samenwerking tussen de inwoners van onze stad, de afvalinzamelaars en de gemeente. De gemeente levert samen met de inzamelaars de voorzieningen die het de inwoners zo gemakkelijk mogelijk maken om hun afval gescheiden aan te bieden. Daarbij is het belangrijk dat zij niet alleen weten wat ze moeten doen, maar vooral ook waarom. En uiteindelijk willen we bereiken dat afvalscheiding voor iedereen de normaalste zaak van de wereld is, een automatisme waarover je niet meer hoeft na te denken: afval scheiden, gewoon apart! Communicatie is een belangrijk middel om dit te stimuleren.

Inzet reguliere communicatiemiddelen

De website van de gemeente en de afvalkalender vormen de basis van de communicatie over afvalscheiding in Den Haag. In aanvulling daarop vindt gerichte communicatie plaats over specifieke acties zoals de opschoondag, de takkenroute of de compostdag. Ook de jaarlijkse open dag van de HMS en de afval展positie zijn belangrijk om de het belang van afvalscheiding en de waarde van afval als grondstof beter over het voetlicht te brengen. Tot slot zijn er jaarlijks diverse landelijke evenementen zoals de kringloopdag en de duurzaamheidsdag, waarbij we in onze lokale communicatie kunnen aansluiten.

Afbeelding: tentoonstelling 'Afval bestaat niet'

Aandacht voor afvalscheiding op scholen

In milieueducatieprogramma's op scholen zijn lessen over afval als grondstof een belangrijke schakel. Dit wordt voorgezet en waar mogelijk uitgebreid.

'Sterke merken' en campagnes

Iedereen kent inmiddels de 'plastic hero'-campagne ter promotie van de inzameling van kunststof. Voor de inzameling van elektrische apparaten is Wecycle inmiddels een bekend 'merk'. In Den Haag willen we ook in de komende jaren zoveel mogelijk aansluiten bij dit

soort 'sterke merken' en campagnes, omdat het een relatief eenvoudige en effectieve manier is om een breed publiek te bereiken en te betrekken bij het scheiden van afval.

Naast de bekende merken hebben wij in 2015 ook voor het eerst de Haagse opruimweek georganiseerd. Tijdens deze week zijn allerlei acties gehouden op het gebied van opruimen, afval en schoon.

De straat laten 'communiceren'

Door op en om de inzamellocaties in de stad gebruik te maken van kleuren en pictogrammen kunnen bewoners in één oogopslag zien welk afval ze waar kwijt kunnen. Dit draagt bij aan de gebruiksvriendelijkheid van de voorzieningen en aan een kwalitatief beter scheidingsresultaat.

Afbeelding: per afvalstroom werken met een specifieke kleur en pictogrammen versterkt de communicatie

Daarnaast kan aandacht voor het ontwerp van containers (bijvoorbeeld maten of vormgeving van deksels en openingen) van invloed zijn op het scheidingsgedrag van mensen. Dit soort (onbewuste) vormen van beïnvloeding (nudging en priming) zijn zeer effectief.

100 – 100 – 100 campagne

Lukt het 100 huishoudens, om 100 dagen, 100% afvalvrij te leven? In het eerste half jaar van 2015 gingen ruim 100 huishoudens in de regio Zwolle de uitdaging aan om 100 dagen lang 100% afvalvrij te leven. Het resultaat was dat de hoeveelheid afval per huishouden meer dan gehalveerd werd. Een Haagse variant van het project is in voorbereiding.

Afval loont

Afvalscheiding kan ook worden gestimuleerd door positieve (financiële) prikkels. Het commerciële particuliere initiatief 'Afval Loont' (zie paragraaf 1.2) is op dat principe gebaseerd. Tegelijkertijd biedt Afval Loont werkgelegenheid aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (social return). De gemeente is samen met Van Gansewinkel/HMS in gesprek met Afval Loont over een start in Den Haag.

Afvalcoaches en ambassadeurs

Directe en persoonlijke communicatie kunnen goed worden ingezet om 'achterblijvers' mee te krijgen, nieuwe inzamelmiddelen te introduceren of bij de aanpak van bijplaatsingen. Natuurlijk heeft de gemeente zelf veel afvalambassadeurs in huis (milieubeheerders in de stadsdelen, medewerkers milieueducatie en stadsboerderijen), maar de belangrijkste ambassadeurs zijn en blijven toch de bewoners die over al in de stad het goede voorbeeld geven en zich inspannen om hun omgeving enthousiast te maken om dat goede voorbeeld te volgen. We willen deze mensen we de komende periode meer in het zonnetje zetten. Daarnaast willen we ook de mogelijkheden onderzoeken om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt gericht in te zetten als afvalcoaches bij bijvoorbeeld de introductie van het nieuwe inzamelen en de aanpak van bijplaatsingen.

Actieve bewoners en organisaties ondersteunen

In de stad is groeiende aandacht voor gescheiden afvalinzameling en recycling. Dat blijkt ook uit kleinschalige initiatieven, zoals buurtcomposterende. Wij vinden het belangrijk om dit soort initiatieven zoveel mogelijk te ondersteunen omdat gemotiveerde en actieve bewoners belangrijk zijn voor het succes van afvalscheiding en een schone stad.

Naast bewoners zijn ook scholen, corporaties, verenigingen en instellingen steeds actiever op het vlak van afvalscheiding en vragen de gemeente om ondersteuning. Wij willen zoveel mogelijk van deze initiatieven ondersteunen.

In de zomer van 2015 is landelijk een debat ontstaan om een retourpremie- en beloningssysteem in het leven te roepen voor de inzameling van kleine PET-flesjes,

drankenblikjes en andere verpakkingsmaterialen. Dit zou in samenwerking met scholen, corporaties, verenigingen en instellingen verder vorm kunnen krijgen. Tot 2018 wordt de samenwerking met onder ander scholen en verenigingen verder praktisch ingevuld. Den Haag wil graag één van de pilotsteden zijn en heeft zich daarvoor aangemeld.

Samen de bijplaatsingen te lijf

In de komende periode wordt met woningbouwcorporaties, politie, ondernemers en bewoners verder gewerkt aan gezamenlijke oplossingen voor bijplaatsingen. Daarbij is ook de ondersteuning van buurtactiviteiten als opruimacties met scholen en buurtbewoners belangrijk. Dat soort acties draagt bij aan saamhorigheid, verantwoordelijkheidsgevoel en sociale controle en daarmee aan een schone stad.

Daarnaast willen we de komende periode ook de mogelijkheden voor burgers om bijplaatsingen te melden verder verbeteren. Het streven is dat iedereen straks 7 dagen per week, 24 uur per dag meldingen kan doen.

Adoptie van ORAC's

Bewoners van Den Haag kunnen een ORAC adopteren en zo zelf een bijdrage leveren aan een schone stad. Adoptanten krijgen van de gemeente de middelen om bijplaatsingen zelf op te kunnen ruimen. Als zij de bijplaatsingen zelf niet kunnen verwijderen dan worden de meldingen die zij hierover bij het stadsdeel doen met prioriteit afgehandeld. In de komende periode willen wij de adoptie van ORAC's verder stimuleren door middel van wervingsacties in de (sociale) media.

Maatregelpakket 3

- Inzet reguliere communicatie als basis waarbij ook blijvende aandacht voor afval in de milieueducatieprogramma's voor (basis)scholen.
- Aansluiting bij en ondersteuning van 'sterke merken' en campagnes.
- De straat laten communiceren.
- 100-100-100 campagne.
- Onderzoek naar Afval loont in Den Haag.
- Afvalcoaches en –ambassadeurs.
- Actieve ondersteuning van initiatieven van bewoners en organisaties.
- Samen de bijplaatsingen te lijf.
- Promotie van de adoptie van ORAC's door bewoners.

4.7 Maatregelpakket 4: innovatie

Er zijn in het land veel ontwikkelingen in gang gezet om afvalscheiding verder te verbeteren en de kwaliteit van de gescheiden ingezamelde stromen te verhogen voor gebruik als grondstof voor nieuwe producten. Een aantal van deze innovaties is ook voor Den Haag interessant.

Inrichting en vormgeving afvalsorteerstraten

In de vorige paragraaf is al iets gezegd over de invloed die het ontwerp van afvalcontainers kan hebben op het scheidingsgedrag van mensen. Hetzelfde geldt ook voor de ruimtelijke inrichting van de afvalsorteerstraten. Nu zijn deze vaak niet aantrekkelijk ingericht. Dat willen we in de komende periode verbeteren door de afvalsorteerstraten een duidelijke Haagse signatuur te geven die voor de bewoners uitnodigend werkt om er op de juiste manier gebruik van te maken.

Scheidingsproef gekleurde zakken

We gaan ook in Den Haag een proef starten met gekleurde zakken. De gekleurde zak is eigenlijk een variant op de gekleurde minicontainer. Het verschil is echter dat de gekleurde zakken in één afvalcontainer mogen worden gegooid.

In Den Haag gaan we twee gebieden voor de proef selecteren: één gebied met veel hoogbouw waar de zakken, als ze vol zijn, in een ORAC kunnen worden gedaan, en een tweede gebied met vooral laagbouw waar volle zakken in een minicontainer kunnen worden gedeponeerd. Na inzameling worden de zaken gescheiden en gesorteerd. Hiervoor kunnen mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt worden ingezet.

Streven is om de proef met gekleurde zakken in de eerste helft van 2016 voor te bereiden (o.a. selectie afvalstromen en gebieden, organiseren infrastructuur en logistiek). De proef zal een jaar duren om alle seizoensinvloeden in de proef mee te kunnen nemen. Dat betekent dat de proef in de tweede helft van 2017 kan worden geëvalueerd en vanaf dan mogelijk breder wordt uitgerold.

Afvalscheiding in hoogbouw

De vier grote steden hebben de krachten gebundeld en werken binnen het VANG-programma, samen met het ministerie van Infrastructuur & Milieu, Rijkswaterstaat en de Koninklijke Vereniging voor Afval- en Reinigingsmanagement aan het verbeteren van de afvalscheiding in de hoogbouw. Den Haag neemt actief deel aan onderzoek en proeven om de afvalscheiding in hoogbouw te verbeteren. Indien de balans tussen de kosten en baten

van nieuwe initiatieven van afvalscheiding in hoogbouw positief uitpakt, kan dat leiden tot aanvullende maatregelen bij hoogbouw.

Volmeldsystemen

Het principe van het *'internet of things'*, waarbij de koelkast in de keuken een berichtje naar onze smartphone stuurt als bijvoorbeeld de melk bijna op is, is ook goed toepasbaar in de afvalinzameling. Zo is het mogelijk om een chip in ondergrondse containers aan te brengen die *realtime* de vulsnelheid en de vulgraad van die containers kan registreren. Deze informatie kan via bijvoorbeeld een gsm-verbinding worden doorgestuurd naar een centrale computer die daarmee zo efficiënt mogelijke inzamelroutes kan samenstellen. Het resultaat is minder (vaak) volle containers, minder vervuiling van de buitenruimte door bijplaatsingen en minder voertuigbewegingen.

De HMS is gestart met een proef met een dergelijk volmeldsysteem op glas-, papier- en kunststofcontainers. De HMS wil deze proef uitbreiden naar circa 600 inzamelcontainers voor restafval.

Maatregelpakket 4

- Ruimtelijke inrichting en vormgeving van afvalsorteerstraatjes en de kansen voor sorteerstraatjes met een Haagse signatuur.
- Pilot afvalscheiding bij ca. 2000 huishoudens (1000 hoogbouw / 1000 laagbouw), met gebruik van gekleurde zakken en inzet van mensen met afstand tot de reguliere arbeidsmarkt.
- Uitvoeren van een interventie in het kader van het interstedelijke project ter verbetering van de afvalscheiding in hoogbouw.
- Proeven voor het implementeren van een volmeldsysteem op de glas-, papier- en kunststofcontainers en een volmeldsysteem bij circa 600 inzamelcontainers voor restafval.

4.8 Maatregelpakket 5: afvalbrengrstations en scheiding van grof huishoudelijk afval

In hoofdstuk 3 is geconcludeerd dat de (landelijke) scheidingsdoelstellingen voor grof huishoudelijk afval in Den Haag worden gehaald. Om die reden ligt de nadruk in dit HAP op scheiding van het fijn huishoudelijk afval. Dat betekent echter niet dat we in dit HAP het grof huishoudelijk afval helemaal links laten liggen.

Betere scheiding van grof huishoudelijk restafval in diverse afvalstromen.

In 2014 is bijna 50.000 ton grof huishoudelijk restafval ingezameld (brengen en halen). Van het grof huishoudelijk restafval wordt zeker 75% nagescheiden in stromen (onder andere hout, metalen, kunststoffen) die nuttig kunnen worden toegepast. Voor sommige afvalfracties geldt dat met nascheiding vaak een kwalitatief laagwaardiger resultaat wordt behaald. Daardoor zijn ze vaak minder geschikt om als grondstof voor nieuwe producten te dienen.

Om meer kwalitatief hoogwaardigere afvalstoffen te verkrijgen moet de hoeveelheid grof huishoudelijk afval dat naar de afvalbrengstations wordt gebracht (nu ruim 41.000 ton) beter worden gescheiden. Daarom zal op de afvalbrengstations het aantal stromen worden uitgebreid met onder andere drankenkartons, piepschuim en tapijt. Ook de verbetering van de *routing* bij de stations kan bijdragen aan een beter scheidingsresultaat.

Afvalbrengstations

Voor grof huishoudelijk afval is in de afgelopen jaren de omslag gemaakt van het aan huis ophalen naar het door bewoners wegbrengen van het afval naar afvalbrengstations. Het afval wordt dus minder vaak op straat aangeboden en dat leidt tot minder vervuiling van de buitenruimte. Op de stations wordt het afval in meer fracties gescheiden waardoor ook het scheidingsresultaat beter is en minder afval hoeft nagescheiden te worden te worden verbrand.

De inwoners van Den Haag kunnen 6 dagen per week zonder afspraak bij de stations hun afval inleveren. Onderzocht wordt in de komende periode of deze service uitgebreid kan worden met een avondopenstelling.

Om onrechtmatig gebruik van afvalbrengstations tegen te gaan en afvaltoerisme te voorkomen, is in 2009 een legitimatieplicht ingevoerd. De legitimatie is in december 2010 vereenvoudigd door de invoering van een pasjessysteem.

Omdat niet iedereen in staat is om afval naar een brengstation te brengen bestaat nog steeds de mogelijkheid om grof huishoudelijk afval op afspraak te laten ophalen.

Afvalbrengstation 'Uitenhagestraat'

Het afvalbrengstation aan de Vissershavenstraat in Scheveningen wordt gesloten. Hiervoor in de plaats komt een nieuw station op het bedrijventerrein aan de Uitenhagestraat. Daarmee krijgt het noordelijke deel van Den Haag een geheel nieuwe voorziening met meer capaciteit, meer scheidingsmogelijkheden, duurzamer en schoner voor de bewoners. De kosten voor dit nieuwe afvalbrengstation zijn opgenomen in de meerjarenbegroting Afvalstoffenheffing (RIS 281746).

Na sluiting wordt het station aan de Vissershavenstraat (her)ingericht als grote afvalsorteerstraat.

Uitbreiden capaciteit Plutostraat

Door sluiting van het afvalbrengstation aan de Vissershavenstraat wordt ook meer bezoek aan het station aan de Plutostraat verwacht. Daarom wordt onderzocht of de capaciteit van dit station kan worden uitgebreid.

Een vierde afvalbrengstation in Leidschenveen-Ypenburg

Voor een optimaal functionerend netwerk van afvalbrengstations wordt volgens landelijke richtlijnen een verzorgingsgebied van 50.000 tot maximaal 80.000 inwoners gehanteerd. In Den Haag worden per afvalbrengstation gemiddeld 160.000 inwoners bediend. Daarom is uitbreiding van het aantal brengstations in Den Haag wenselijk.

Gelet op de geografische spreiding van de huidige drie afvalbrengstations in Den Haag, moeten de inwoners van het stadsdeel Leidschenveen-Ypenburg relatief ver rijden om hun grofvuil weg te brengen. Realisatie van een vierde afvalbrengstation in Leidschenveen-Ypenburg heeft vanuit die optiek dan ook de voorkeur en wordt in de komende periode op haalbaarheid onderzocht.

Recyclepunt Binckhorst

In het coalitieakkoord 'Vertrouwen op Haagse Kracht 2014-2018' is opgenomen dat in het kader van het bevorderen van afvalscheiding op de Binckhorst een recyclepunt voor bouwmaterialen wordt ingericht. De exacte invulling hiervan wordt verder onderzocht.

Maatregelpakket 5:

- De afvalscheiding op de afvalbrengstations wordt geoptimaliseerd door de routing op de afvalbrengstations te verbeteren en door de mogelijkheden voor afvalscheiding (aantal en soort stromen) uit te breiden.
- Sluiting van het afvalbrengstation aan de Vissershavenweg en (her)inrichting als afvalsorteerstraat.
- Realisatie afvalbrengstation aan de Uitenhagestraat.
- Onderzoeken avondopenstelling bij de afvalbrengstations.
- De capaciteit van het afvalbrengstation Plutostraat wordt uitgebreid.
- Onderzoek naar de realisatie van een afvalbrengstation in Leidschenveen-Ypenburg.
- Inrichting recyclepunt Binckhorst.

5. Afvalwereld in beweging

De afvalwereld is sterk in beweging. Dat vraagt om een continue aandacht voor ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de plannen die we in dit HAP hebben vastgelegd. Wat zijn bijvoorbeeld de gevolgen voor de toenemende focus op circulaire economie? Welke invloed hebben de plannen die de Europese Commissie naar verwachting eind 2015 gaat presenteren? Wat gebeurt er met de Europese afvalrichtlijnen en hoe gaan die doorwerken in de Nederlandse regelgeving? Wat kan en wil Den Haag met alle (landelijke) programma's, pilots, proeven en onderzoeken? Vragen waarop we nu niet alle antwoorden hebben, maar wel ontwikkelingen die we goed in de gaten moeten houden en waar we soms bovenop moeten zitten, om zonedig tijdig onze keuzes te kunnen herijken, onze koers tijdig bij te stellen en ook voor de langere termijn een duurzaam en realistisch afvalbeleid te kunnen voeren dat past bij onze stad.

Europees beleid en het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP)

Bij zijn aantreden heeft de Europese Commissie ambitieuze doelstellingen voor de circulaire economie geformuleerd. Deze leken in eerste instantie vertaald te worden in onder andere aanpassingen van de Europese afvalrichtlijnen die ook direct consequenties konden hebben voor het gemeentelijke afvalbeheer. Zo zouden gemeenten onder andere verantwoordelijk worden voor het realiseren van recyclingdoelstellingen die aanmerkelijk verder gingen dan de huidige praktijk van afvalscheiding. Eind 2015 worden de definitieve voorstellen van de Europese Commissie verwacht. Hoewel er signalen zijn dat deze minder ambitieus gaan worden dan aanvankelijk verwacht, is het zaak om dit goed in de gaten te houden.

Op grond van de Europese afvalrichtlijnen is Nederland verplicht om periodiek een afvalbeheerplan (LAP) op te stellen. Eind 2015 wordt het nieuwe LAP voor de komende 6 jaar verwacht. De verwachting is dat het nieuwe LAP de lijn die in de afgelopen jaren is ingezet met onder andere het programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) zal bestendigen, en dus geen belangrijke koerswijzigingen zal bevatten.

Van Afval Naar Grondstof (VANG)

In VANG werkt het Rijk samen met andere overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Doel van het programma is het bevorderen van een circulaire economie: optimaal gebruikmaken van grondstoffen door het voorkomen van afval en het beter scheiden en recyclen van afval dat toch ontstaat. Uit dit programma komen de in het vorige hoofdstuk genoemde doelstellingen van 75% afvalscheiding en maximaal 100 kilo restafval per persoon voort.

Verpakkingenakkoord 2013-2022

Eind 2012 is tussen het Rijk, bedrijfsleven en de VNG het verpakkingenakkoord gesloten. Dit akkoord gaat uit van de producentenverantwoordelijkheid voor de inzameling en hergebruik van verpakkingsmaterialen. Het bedrijfsleven kan daarbij echter niet zonder de hulp van gemeenten omdat die beschikken over een goede infrastructuur voor inzameling. Als onderdeel van het akkoord kunnen gemeenten daarom sinds 1 januari 2015 een vergoeding krijgen voor de inzameling en verwerking van papier, karton, glas, kunststof en drankenkartons.

Circulaire economie

Gescheiden inzamelen van afval is al tientallen jaren gemeengoed. Circulaire economie is echter meer dan alleen afval scheiden en de bruikbare delen hergebruiken. De circulaire economie is een economisch systeem dat bewust ingericht is om herbruikbaarheid van producten, materialen en grondstoffen te maximaliseren en waardevernietiging te minimaliseren. Kenmerkend voor een circulaire economie is dat bij het ontwerp van een product al rekening wordt gehouden met het idee dat de gebruikte materialen ook weer makkelijk terug te winnen zijn.

Het afvalbeleid zal zich in de komende periode, naast het verbeteren van de afvalscheiding en inzameling, meer richten op de circulaire economie en de aanpak van specifieke ketens en afvalstromen. Afvalbeleid wordt dan meer geplaatst in het perspectief van de hele keten van de winning van grondstoffen voor de productie tot en met de consumptie van goederen. Den Haag Duurzame Agenda 2015-2020, de Green Deal Circulair Inkopen (RIS 267842) en de Agenda Kenniseconomie (RIS 281394) bieden aanknopingspunten voor het Haagse afvalbeleid om op deze ontwikkelingen in te spelen.

Nascheiding

In het Haagse beleid is scheiding aan de bron (bij de mensen thuis) het belangrijkste vertrekpunt voor het afvalbeheer. In dit HAP zijn de maatregelen daarom voor een belangrijk deel gericht op verbetering van die bronscheiding. Nascheiding wordt slechts beperkt toegepast bij het grof huishoudelijk afval.

Nascheiding is één van de mogelijkheden om de scheidingsresultaten verder te verbeteren voor sommige afvalfracties. Er is op dit moment echter onvoldoende capaciteit beschikbaar. Daarnaast maakt nascheiding geen deel uit van het huidige verwerkingscontract tussen de gemeente en de AVR. Dat contract loopt nog tot 2020 en de verwachting is dat nascheiding tot die tijd geen substantieel onderdeel zal gaan uitmaken van het Haagse afvalbeheer. Dat neemt echter niet weg dat wij in deze HAP-periode de ontwikkelingen op dit gebied nauwgezet willen volgen en zullen betrekken bij de voorbereidingen van de aanbesteding van de afvalverwerking na 2020.

Als nascheiding na 2020 een belangrijker onderdeel van het afvalbeheer wordt, dan hoeven de inzamelvoorzieningen waarin nu wordt geïnvesteerd overigens niet te worden afgeschreven. De inzamelcontainers behouden hun waarde omdat zij relatief eenvoudig kunnen worden omgebouwd voor de inzameling van andere afvalstromen als papier en glas. Het uitgangspunt blijft namelijk dat bronscheiding altijd een beter product oplevert dan nascheiding.

6. Financiën, monitoring en planning

6.1 Financiën

Hoe meer afval we scheiden hoe minder restafval hoeft te worden verbrand. Een verbetering van het afvalscheidingspercentage van 31% naar 35% in staat gelijk aan circa 9.500 ton meer gescheiden afvalstromen inzamelen en dus circa 9.500 ton minder restafval verbranden. Als we op basis van de tussenbalans in 2018 kunnen bepalen welke maatregelen het meest effectief zijn om de stap naar 40% in 2020 te maken, kan hier nog eens 11.000 ton bij komen.

Begroting uitvoeringsmaatregelen

Kosten worden vooral gemaakt voor intensiveringen in de vorm van extra inzamelcontainers om tot meer gescheiden inzameling van afvalfracties te komen. De inzameling van het afval uit deze extra voorzieningen wordt kostenneutraal doorgevoerd. Hierover worden momenteel, in het kader van de evaluatie van de samenwerkingsovereenkomst, afspraken gemaakt met de gemeentelijke contractpartners HMS en Van Gansewinkel. Onderdeel van deze afspraken is te komen tot een regeling om de inzet van de HMS op gescheiden inzameling te intensiveren.

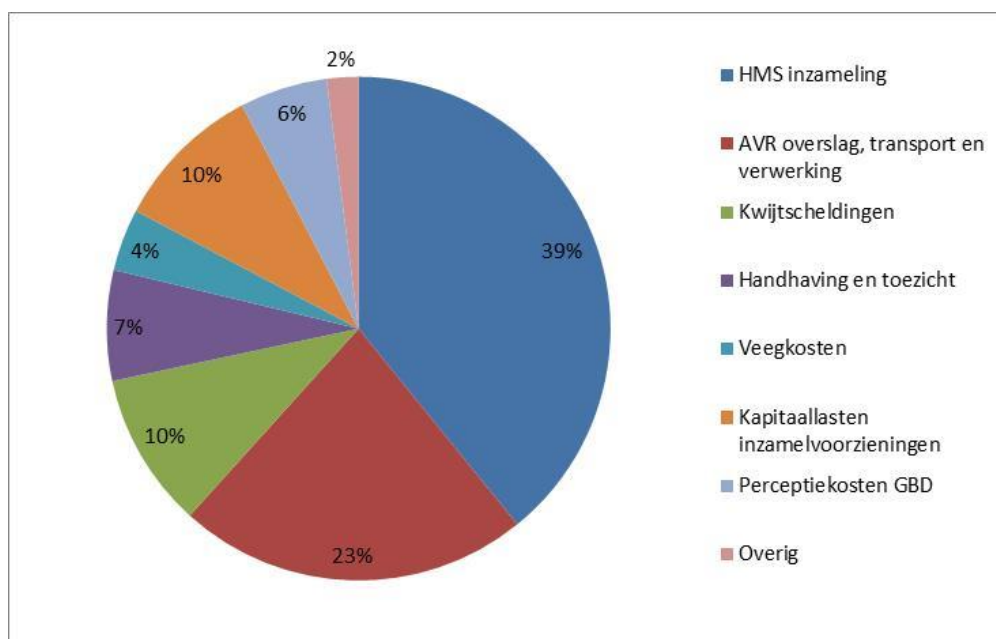
De kosten van alle fysieke maatregelen kunnen kostenneutraal worden doorgevoerd en worden gedekt uit het product Afvalverwijdering. Na realisatie van de inzamelvoorzieningen worden de kosten terugverdiend uit de besparing op de verwerkingskosten.

Dekking van de maatregelen

Dekking van alle maatregelen wordt in beginsel gevonden binnen de opbrengsten van de afvalstoffenheffing. Deze is gebaseerd op het bepaalde in artikel 15:33 van de Wm en kan alleen worden geheven voor het ophalen van huishoudelijk afval en hiermee gepaard gaande kosten. De opbrengst van de heffing mag niet hoger zijn dan de kosten die worden gemaakt voor de desbetreffende voorziening. De afvalstoffenheffing mag niet worden gebaseerd op draagkracht, inkomen, winst of vermogen van de belastingplichtige. Wel mag kwijtschelding plaatsvinden.

Den Haag differentieert het tarief van de afvalstoffenheffing naar de omvang van het huishouden (RIS 282205). Op die manier wordt er rekening mee gehouden dat grotere huishoudens doorgaans meer afval produceren. Figuur 7 geeft inzicht in de opbouw van de kosten voor afvalbeheer.

Figuur 7: Opbouw kosten afvalbeheer 2014

Bron: gemeente Den Haag

Als onderdeel van het Verpakkingenakkoord 2013-2022 bestaat de mogelijkheid vergoedingen (euro's per ingezamelde ton) te verkrijgen voor de inzameling en verwerking van verpakkingen van onder andere papier, glas, kunststof en (sinds 1 januari 2015) drankenkartons. Het Verpakkingenakkoord heeft een looptijd tot 2022.

De voorgestelde maatregelen kunnen worden doorgevoerd zonder verdere stijging van de tarieven voor de afvalstoffenheffing (los van inflatieaanpassingen).

6.2 Monitoring

De afvalscheidingsdoelstelling wordt in samenwerking met de gemeentelijke inzamelaar HMS nauwlettend gevolgd. HMS blijft verantwoordelijk voor de monitoring van de inzameling en afvalscheiding. Het voorgestelde volmeldsysteem zal gegevens over de vulgraad en de vulsnelheid van de containers leveren. De totale Haagse inzamelresultaten van sommige afvalstromen (AEEA, textiel) zijn moeilijk te bepalen, omdat de inzameling ook in bijvoorbeeld winkels gebeurt. Daarom wordt gekeken naar hoeveel ervan nog in het restafval zit.

De sorteeranalyses worden periodiek gerapporteerd en waar nodig bijgestuurd. Ook neemt de gemeente Den Haag deel aan de landelijke benchmark Huishoudelijk Afval. De benchmark is een instrument om verschillen in milieu-, kosten- en dienstverleningsprestaties en het delen van best practices te analyseren en aanpakken te verbeteren.

6.3 Planning

De uitvoeringsmaatregelen zijn gepland in de periode 2016 tot en met 2018. In 2018 maken we de tussenbalans op om te zien of we op koers liggen. Op basis van de tussenbalans

kunnen we ook bepalen welke maatregelen het meest effectief zijn om de hoeveelheid gescheiden ingezameld afval verder kunnen laten groeien tot 40% in 2020. Zonodig worden in 2018 voorstellen voor intensiveringen of aanvullende maatregelen gedaan om die 40% te realiseren.